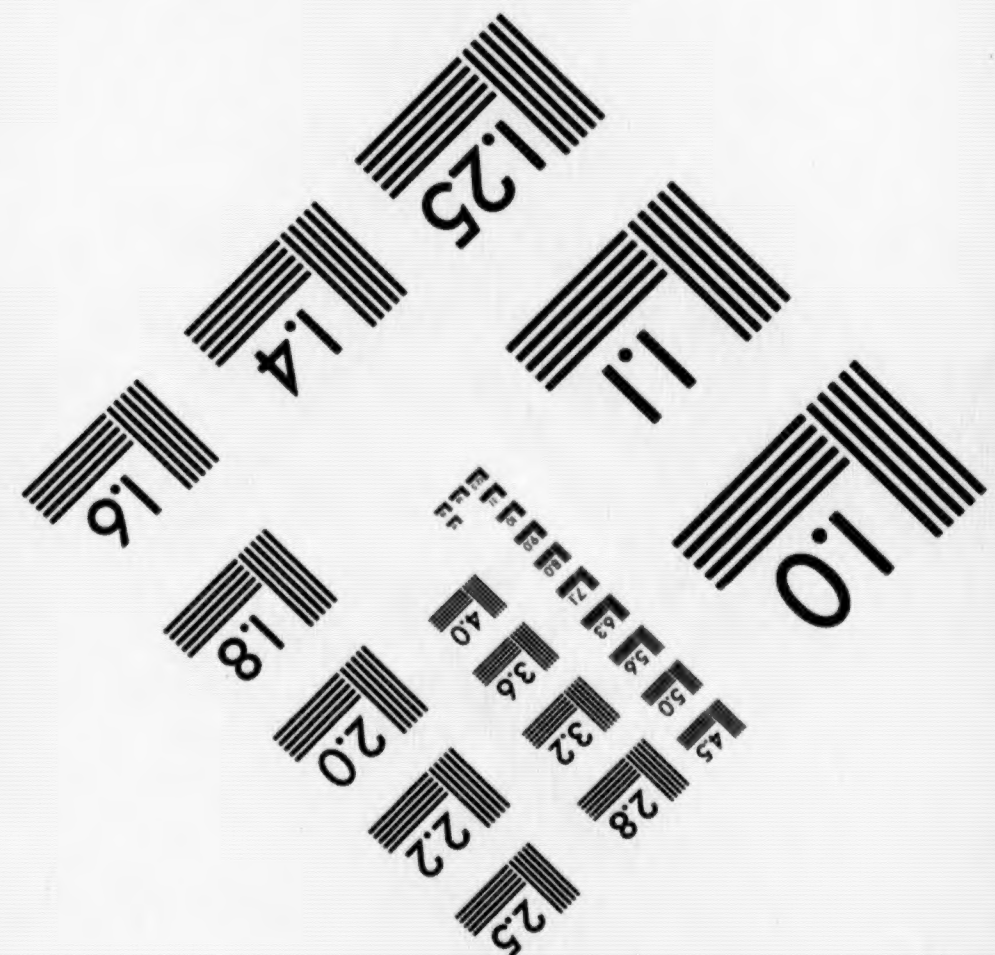
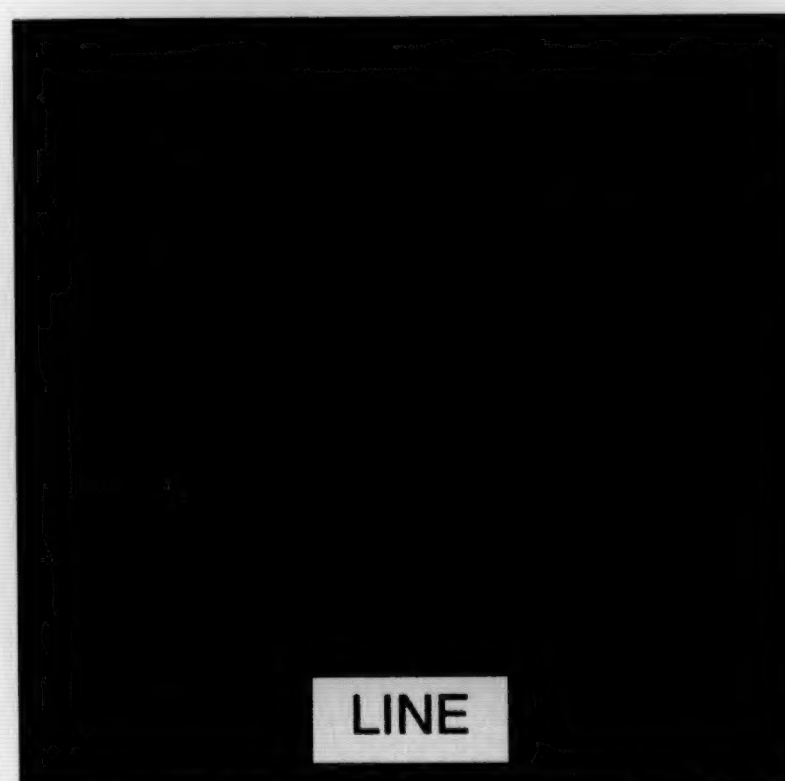
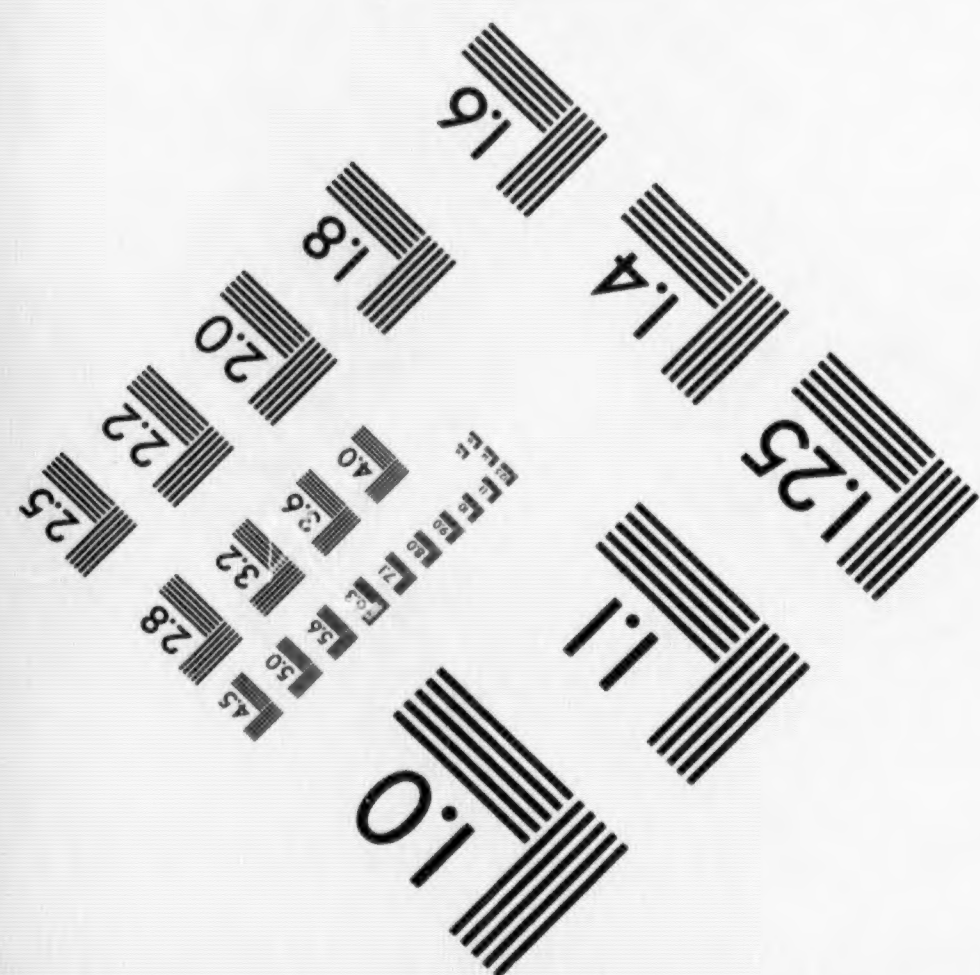
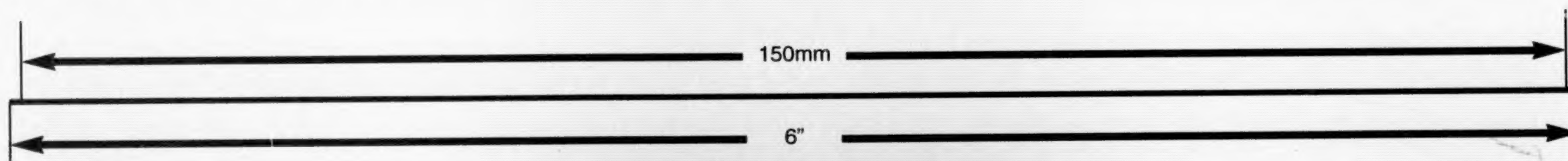
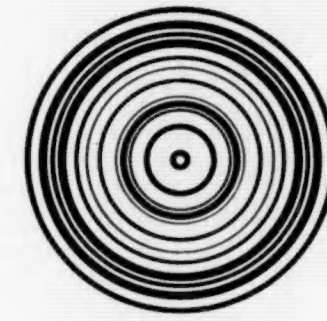
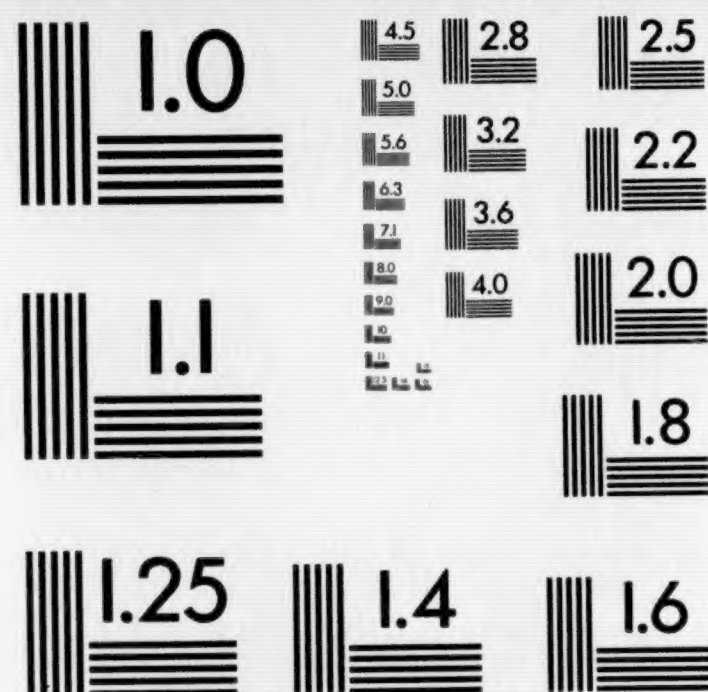
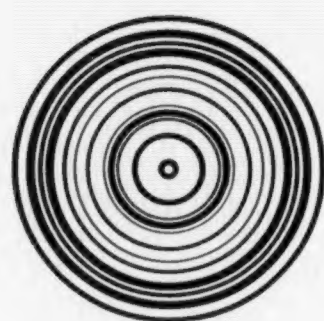
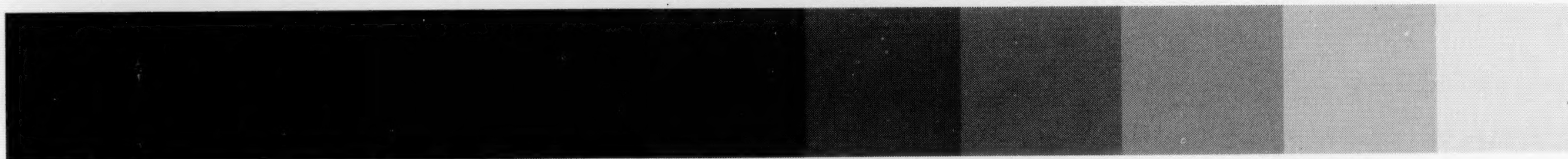
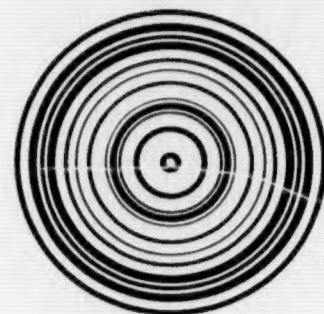
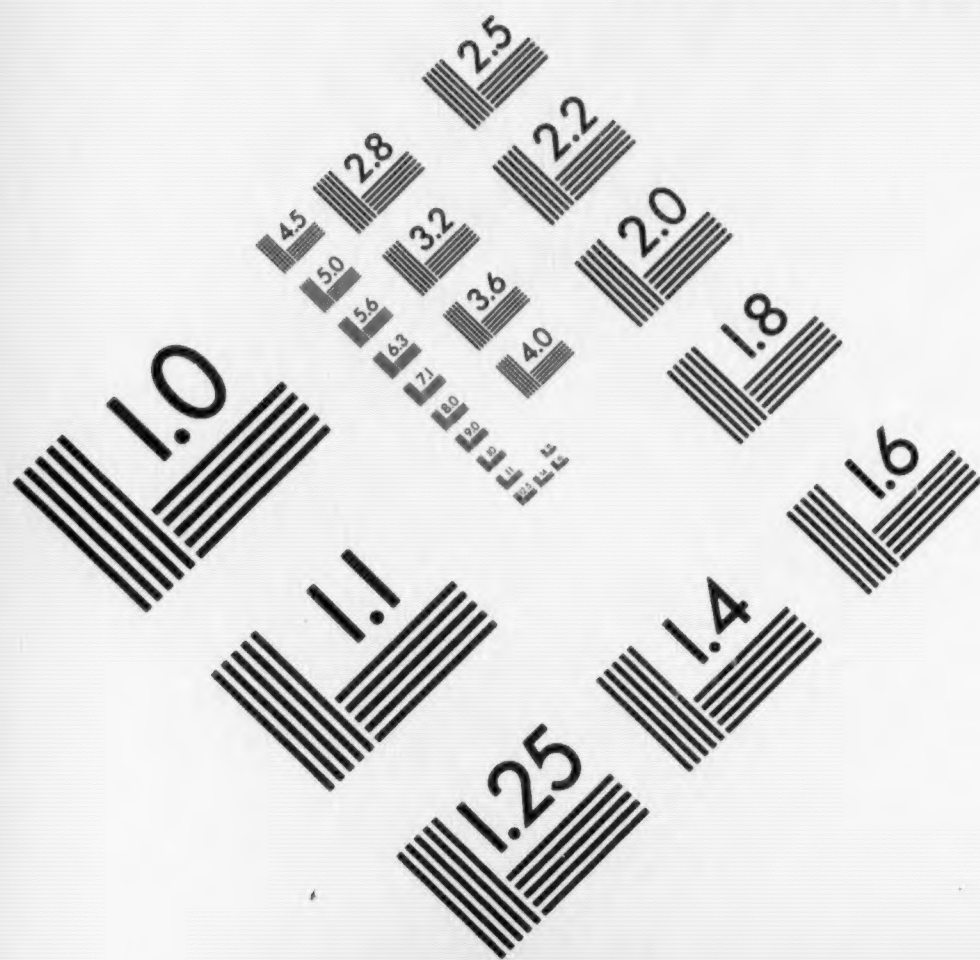

START

CONTROL TEST TARGET for Kodak Quality Monitoring

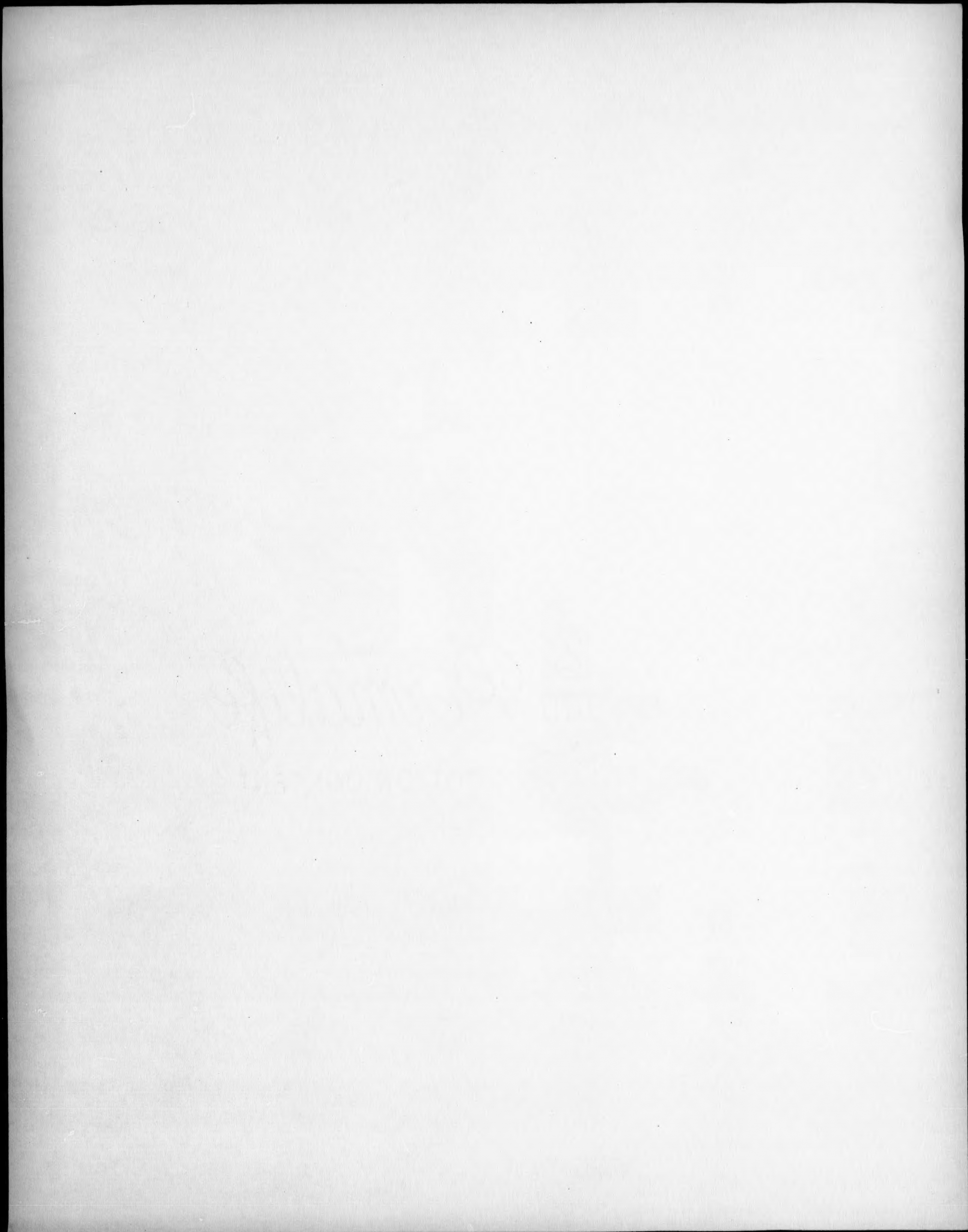
Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz
Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww

Note: This target is intended for routine quality control checking and uniformity.
It is not to be used for certification of meeting any ANSI or ISO Standards for image quality requirements.
Note: To record background density, use a blank sheet of white paper.

Document Imaging
EASTMAN KODAK COMPANY
Rochester, New York 14650
1-800-232-8811

DOCUMENT
IMAGING

Microfilmed 2005
By the
Center for Jewish History

For
YIVO Institute
For Jewish Research

NEW YORK, NY

Reproduction may not be made
without permission.

YIDDISH DRAMA

PRESERVATION

PROJECT

YIVO
LIBRARY

REEL

Y-20005-1896.2

Liptsin, Sem
A freylekhs : monologn,
eynakters,
penshtiferayen.
Nyu-York, 1938.

BIBLIOGRAPHIC RECORD TARGET
YIVO INSTITUTE FOR JEWISH RESEARCH

Master negative Storage Number Y-2005-1896.2

Liptsin, Sem, 1893-

A freylekhs : monologn, eynakters, penshtiferayen.

Nyu-York : Aroysgegebn fun Amalgameyted brentsh 82, Internatsyonal
arbeter ordn, 1938.

~~128 p. : port. ; 23 cm.~~

only title page and pp. 97 — 128

1. Yiddish wit and humor. 2. Yiddish drama.--lcsh 3. Short stories,
Yiddish.—lcsh. I. United States-New York-New York.

ID : NXYH01-B21069
CALL #: /12690

CC: 9114 DCF: [HBR]

Reduction ratio

X 10.0

טעאָטער-שפּילן

האנדלשאפט — נים ברודערשאפט

(איינאקטער אין צוויי סצענעס)

פערזאנען:

מוישע גראניט (אן עלטערער ארבעטער, ארום די זעכציקער. טראגט אן אונטערגעשוירן בערדל.)

מיסטער קעין (מוישע גראניטס א לאנדסמאן. א רייכער פאבריקאנט אין די זעכציקער יארן, זעט אויס יונג, פריש, רירעוודיק, מיט א ליטענע אפן קאפ. אין דער אלטער הייס האט ער זיך גערופן קאהן.)

הערי הורוויטץ (יונגער ארבעטער אין די דרייסיקער, קעמפערש גע- שטימט.)

בעטי (יונגע מיידל, בוכהאלטערין. טוט איר ארבעט אונטער שטרייך גער דיסציפלין.)

בעסי גודמאן (יוניאן סעקרעטארשע. ליבלעך און גוטמוטיק אין אירע רייד.)

ארבעטער (צוריקגעשטאנען און אפגעלאזן)

יוניאן-אקטיוויסטן, קליינקוידעשלייט און נאנעס.

ערשטע סצענע:

אין אפיס פון מיסטער קעין. א גרויסער טיש, דעסק, עטלעכע סע- לעפאנען, היינגער פאר זאכן. אפגעצאחט — א ריי שטולן פאר באזוכער. עס זיצן: מוישע גראניט און הערי הורוויטץ. זיי האלטן צענויפגלייטע צייטונגען אין די הענט און שמועסן.

מוישע גראניט — איך בין שוין היינט אויף העם דריטן דזשאב. שאפ ארויף און שאפ אראפ. פארשידענע טירוצים. אבער איין ענטפער — ניטא קיין ארבעט. פאריק וואך בין איך געווען א פייער-לעשער, געלאפן פון איין דזשאב אויף א צווייטן, און צוזאמען האב איך געמאכט אין פינף שעפער — דריי טעג אר- בעט. און שפעטער, ווען איך האב געדארפט לויפן פון איין שאפ אין צווייטן צו קריגן די פאר סענט, — האב איך שוין געהאט א פערטן טאג ארבעט. איר וועט מיר גלויבן, (גיס איס א קלאפ מיט דער צייטונג) איך האב שוין אפילע נים געקענט טרעפן אלע אדרעסן.

הערי הורוויטץ: גוט איז פון א כאזער א האר. איך, זעט איר, האב די פארנאנגענע וואך א סענט נים פארדינט.

דערצו האט מיך נאך געקאסט זעכציק סענט קאר-פעיר... מוישע גראניט: שלעכט... שלעכט... (זיפצט שטיל) הערי הורוויטץ: ס'איז קיין וואונדער נים, וואס מענטשן ווערן צעבראכן און ווערן אלט פאר דער צייט... עפעס ווי קיין זאך אויף דער וועלט וואלט נים עקזיסטירט פאר ווי... שמענ- דיק שטייט זיי איין איינציקע פראגע פאר די אויגן: — דזשאב! דזשאב! (גיס א קלאפ מיט דער צייטונג זיך אין האנט) פע, א צע- פוילטע וועלט!..

מוישע גראניט: וואס זאל איך שוין זאגן? ... וואו איך קום אריין, — גיט מען מיך א מעסט אפ און איך פארשטיי שוין פון זייער בליק: — „צו אלט! גרויע האר!“ (ווייזט אפן קאפ) איר זעט? כאטש נעם און פארב זיך די האר. אט, איר זעט? (נעמט צופו דעם שפיץ פון בערדל.) אונטערשערן זיך די בארד... ווארינ ווער וועט דאס צונעמען צו דער ארבעט א אידן מיט א גרויער בארד? מיט א בארד קען איך מיסטאמע קריגן א דזשאב פאר א טעהילים- זאגער (צעלאכט זיך), אבער נים אין קיין שאפ.

הערי הורוויטץ: (צעלאכט זיך) נו, און וואס זאל איך טאן, אז איך קען נים קריגן קיין דזשאב צוליב מיין אידישע נאז? אפשר ארונטערנעמען די נאז? ... (טוט זיך שפאטיק א ריט די נאז.)

מוישע גראניט: איר לאכט? ... מיין מיידל האט זיך געמוזט אָנגעבן פאר א שיקסע, צו קענען קריגן א שטיקל דזשאב. אַנשטאט מיריעם, — האט זי זיך געשמאדט... אויף מארגארעט און איז געוואָרן אן אידישע.

הערי הורוויטץ: ביטן העם נאָמען קען טאָקע העלפן נאָר אַ מיידל. אונז, מענער, קען מען נאָך אַמאָל עפּשער וועלן אונטערזוכן צי מיר זיינען באַלילע „געאידישט“... (צעלאכט זיך) אלץ איז נאָך מעגלעך...

מוישע גראניט: אז אלץ שפילט א ראָלע אין דער פראַגע צו פאַרדינען דאָס שטיקל ברויט. א איד, א טערק, צו אלט, צו שוואַך, א נאָז, א נאָמען און... ס'איז שאַ, שטיל, מ'שווייגט.

הערי הורוויטץ: מ'שווייגט שוין נאָר נים. די צרה איז נאָר, וואָס מאַנכע באַנוגענען זיך בלויז מיט בורטשען, און מאַנכע ווילן זיך אפילע נים צוהערן צום געשריי און צום רוף!...

אָט, ווען אלע אַרבעטער וואָלטן, אַ שטייגער, געוואוסט, וויפיל ס'האָט די ווערט פאר'ן אַרבעטער אין סאָוועטנלאַנד, דאָס, וואָס מ'האָט פון אים אַוועקגענומען דעם שווערסטן יאָך אין לעבן: — דאָס זוכן אַ דזשאַב? .. היינט דאָס וואָס עס איז אָפּגעשאַפט די פראַגע פון יונג אַלט, מאַן, פרוי, איד, קריסט? ... אז אלע זיינען גלייך! אז אלץ וואָס איז פאַרזאָן, איז דאָך פאַר אַלעמען! .. אלע — וועלכע זיינען נאָר געזונט — אַרבעטן און קריגן אַרבעט! .. און די וועלכע זיינען קראַנק, ווערן געשטיצט פון דער רעגירונג.

מ'ווישט גראַד נישט: (איבעראַשט) — מאַקע? אזוי? (עס עפנט זיך די טיר און דער געשפרעכט ווערט איבערגעריסן). בעסי — פונקט ווי זי וואָלט געווען זייער פאַרנומען אין פאַבריק — קומט אַריין. זי טראַגט אַ בלייפערדער אין די האַר. זי כאַפט אַ צאָל סטייטמענטס פון דעס און וואַרפט דעריין אַ בליק צו די באַ-זוכער.

הערי הורוויץ: (שטעלט זיך אויף און כאַפט זי אָן ביי דער האַנט). אַנטשולדיקט מיט, קען מען דאָ אימיצן זען וועגן אַ דזשאַב? ... געלייגענט אין צייטונג, אז איד דארפט „הענט“ בעסי: (שטריינג) איך ווייס נישט. מיסטער קעין קומט באַלד אַריין. וואַרט! (ווייזט אָן אַף די שטולן און פאַרשווינדט אין שאַפ אַריין).

מ'ווישט גראַד נישט: (צעלאַכט זיך און זאָגט הערן אפּן אויער). מיסטער קעין, — אַמעריקע גאַנצעו! .. קאָהנקע פאַרדך! ... איך קען דאָך אים פון דער היים ... מיינער אַ לאַנדסמאַן ... זיך צוזאַמען געשפילט אין פערדלעך. ער איז אַבער אַ געבוירענער באַס. שוין אַלס קינד האָט ער דאוועט געוואָלט, אז איך זאָל זיין דאָס פערד און ער — דער שטייגער. (מיט כויעק) איצט — מיסטער קעין ... הערי הורוויץ: אויב אזוי, האָט איר דאָך איצט אַ גאָלדענע געלעגנהייט צו קריגן ביי אים אַרבעט ... פאַרט אַ לאַנדס-מאַן, — אַן אייגענער שטייגער ...

מ'ווישט גראַד נישט: דער אמת איז, אז איך האָב אים קיינמאָל נישט געוואָלט קאָנען. ער איז רייך פון געניווע, געוילע, שווינדל, אָנזעצערין ... אַבער, ווי זאָגט מען עס, ווער עס האָט די מיע האָט אויך די דייע. מיסטער קעין — און טו אים עפעס ... נאָר איר ווייסט דאָך: נויט ברעכט איין. עפשער? — (עס קומט אַריין מיסטער קעין. ער וואַרפט אַ בליק אויף די

באזוכער, היינט אויף דעם ראָק און הוס און וויל זיך אַוועקזעצן באַס דעסק. מוישע גראַניט שטעלט זיך אויף. מיסטער קעין גייט אים אַנטקעגן.

מיסטער קעין: יע ... וואָס האָט איר געוואָלט זאָגן? ...

מ'ווישט גראַד נישט: (שטרעקט אים אויס די האַנט) שאַלעם-אלייכעם! ווי איך זע, דערקענט איר מיך שוין נישט. געדיינקט איר נישט דאָס פערדל אין דער אַלטער היים? מוישקע, שאַלעם גראַניטס זון?

מיסטער קעין: (גיס זיך אַ צי צוריק) יע, יע, יע ... מוישקע ... אלייכעם-שאַלעם! (באַטראַכט אים) אַלט געוואָרן ... אַלט, אַלט, — נישט צו דערקענען. איז וואָס מאַכט מען עפעס? ... ווי לעבט מען? ..

מ'ווישט גראַד נישט: ס'איז נישט געמאַכט און נישט גע-לעבט ...

מיסטער קעין: אזוי, אזוי ... שוין נישט געזען זיך אַ שוין-ביסל יאָרן ... יאָרן לויפן ...

מ'ווישט גראַד נישט: (פאַרגעסט זיך וועגן וואָס ער איז געקומען) — איר געדיינקט קאָהנקעלע, ווי מיר פלעגן דיך רופן? מיסטער קעין (אונטערקאָפט די רייד) מיסטער קעין ... מ'ווישט גראַד נישט: יע. אַבער אַמאָל — קאָהנקעלע, פאַ — פאַ — פאַ ... (וויל זאָגן פאַרד, נאָר ער פאַרקאָפט זיך). פשש, פשש, אזויפיל יאָרן ...

(די טיר עפנט זיך. עס קומט אַריין צוויי קלייקודעשניקעס. זיי ווייזן זייערע פאַפירן).

מיסטער קעין: (ווייזט זיי אַף שטולן) זעצט זיך! (איינער זעצט זיך. דער צווייטער שרייבט אַ רעסיט. מיסטער קעין דערלאָנגט אים פאַפיר-געלט. דער וואָס זיצט, — שטעלט זיך אויף. ביידע צוזאַמען דערלאָנגען די הענט צו מיסטער קעין).

ביידע כלייקודעש: (רעדן צוזאַמען, ווינשנדיק מיסטער קעין) נאָט זאָל איך העלפן, איך געבן געזונט און פאַרנאָמע, אַמין! (גייען אַרויס)

מיסטער קעין: (גרויסט זיך פאַר זיין לאַנדסמאַן) ווי

איר זעט איז ביי מיר אן אפענע טיר און אן אפענע האנט...
 מ'ווישט גראד נישט: (צעלאכט זיך און ווייזט א צעריסענע
 קעטענע) ביי מיר, ווי איר זעט, איז אויך אן אפענע קעשענע — פול
 מיט לעכער, נאך אן א פעני ביי דער גשמה...
 מ'ס'ט ער קעין: (פארוואונדערט) ס'הייסט? ?
 מ'ווישט גראד נישט: ס'הייסט... אז מ'ארבעט נישט,
 — פארדינט מען נישט, — איז פאראן לעכער...
 מ'ס'ט ער קעין: (פארוואונדערט) מיט ראכטאנעס) אזוי,
 אזוי...

(הערי הורוויטץ זיצט אומרוהיק. ער קלאפט מיט דער צייטונג
 פון איין האנט אין דער צווייטער און הויבט זיך אלע ווילע אויף.
 ער וויל, אז מיסטער קעין זאל אים דערזען.)
 (די טיר עפנט זיך. עס קומען אריין צוויי נאנעס. מיסטער קעין
 באגעגנט זיי מיט איידלקייט. זיי ווייזן אים א קרעדענשאל און ער
 לייענט עס דורך. נעמט ארויס א ביל און גיס זיי. די נאנעס ציי-
 לעמען אים איבער, ווארפנדיק מיט זייערע הענט און דערנאך פאר-
 ניגן זיי זיך און גייען ארויס.)
 הערי הורוויטץ: (פארלירט דאס געדולד, הויבט
 זיך אויף, ווענדעט זיך צו מיסטער קעין) איך האב געלייענט אין ציר-
 טונג...

מ'ס'ט ער קעין: (שלאגט אים איבער) איר וועט מיר
 אנטשולדיקן א ווילע... (ווענדעט זיך צו מוישע גראניס) איז וואס
 טוט איר?

מ'ווישט גראד נישט: (אביסל דערשלאגן) איך טו וואס
 אלע טוען, — אין איין שאפ ארויף און פון דער צווייטער אראפ.
 מ'האט דאס מיר טאקע היינט געזאגט, דורך די צייטונגען, אז איר
 זוכט „הענט“, בין איך געקומען זען וואס א לאנדסמאן קען עפעס
 טאן פאר מיר...

מ'ס'ט ער קעין: (בלייבט שטיין א ווילע איר א פאר-
 לעגנהייט) איר פארשטייט... מיר... מיר זיינען זייער פארוויכטיק
 מיט ארבעטער אין אונזער פאבריק... מיר האבן שוין געהאט לע-
 סאנס... מיט סטרייקס, מיט טראבל, און... מ'מוז דעריבער זיפן
 און קלייבן...

מ'ווישט גראד נישט: (אונטערשטעניק) איר האט זיך פאר

מיר נישט וואס צו שרעקן. איך האב שוין אפגעקעמפט מייע יאָרן.
 איך — אן עלטערער מענטש, דאנק גאט, אבי איך האב א שטול אין
 א שאפ צו זיצן...

מ'ס'ט ער קעין: (היט זיך מיטן וואָרט) — יורסי...
 ביי אונז... גלאט שטולן לאָזן מיר נישט פארנעמען... יורסי...
 פראדאקשאן... קאנקורענץ... מ'קען זיך נישט העלפן... עלטערע
 מענטשן, יורסי... (פארהאקט זיך אין די רייד.)

מ'ווישט גראד נישט: אָבער קאָהנקע, (פארכאפט זיך)
 כ'מין — מיסטער קעין... אזא ענטפער נישט מען עס א לאנדסמאן,
 א נומן ברודער?... האָך געווען אייערס א פערדל פון קינוויז און...
 מ'ס'ט ער קעין: (פעסט) פארשטייט... ביזנעס איז
 ביזנעס! האנדלשאפט איז נישט ברידערשאפט!... (וויל אַוועקגיין און
 כאַפט זיך צוריק) וועל... אויב איר דארפט א פאָר דאלער... נו
 מיילע... איר זעט דאָך: איך גיב אויף אלעס! איך העלף שפּיר
 טאַלן, שולן, מוישעוויזנימס, אָבער... פארשטייט מיר: איך
 קען נישט מאַכן קיין מוישעוויזנימס פונ'ם שאַפ... (נעמט אַרויס עט-
 לעכע בילט און וויל אים געבן.)

מ'ווישט גראד נישט: (קוקט ביז אויף אים ווי ער האַלט
 דאָס געלט) א שיינעם דאנק אייך! איך בין נישט געקומען צו איך
 נאָך טשאַריטי! אזוי לאַנג ווי מייע פינגער דינען נאָך, — וועל איך
 צו קיין טשאַריטי נישט אַנקומען! איך זוך אַרבעט!...

מ'ס'ט ער קעין: (וויל זיך אַרויסדרייען פון דער לאַגע)
 — איך וועל אייך זאָגן דעם עמעס. ווען איך זאל אפילע וועלן אייך
 אַרייננעמען, קען איך דאָס אויך נישט טאָן. איר פארשטייט... מין
 פירמע האָט א באַשלוס נישט אַריינצונעמען קיין אידן אין שאַפ. א
 איר...

הערי הורוויטץ: (שפרינגט אויף) — וואָס? קאָהנקע
 פאָרד וויל נישט קיין אידן? טאָ וואָס-זשע לאָזט איר מיר דאָ זיצן,
 צו אַלדע שוואַרץ-יאָר? אייך געפעלט אויך נישט מין נאָך? (ווייזט
 אים א נאָז) נו, עפשער וועט אייך געפעלן אזא נאָז?.. (צו מוישען)
 האנדלשאפט — איז נישט קיין ברידערשאפט!

מ'ס'ט ער קעין: (צעשראָקן) ווער איז דער אַנשיקע-
 ניש? (רעדט צו הערי) מיסטער, איך האָב נישט קיין אַרבעט פאר
 אייך! ביי מיר אַרבעטן בלוין שיקסעס! (ווייזט מיטן האַנט צום סיר)

נייט איידער איך רוף ארויף א פאליסמאן. בעט! (ער ווענדט זיך אין דער צווייטער סיר.)

מ ו י ש ע ג ר א נ י ט : (אויפגערעגט) העי, סטראשעט ניט מיט קיין פאליסלייט! אין דער היים האט איר טאקע געקענט זיין א מאסער, אבער דא האב איך איך אין דר'ערד צוזאמען מיטן פאליס-מאן. אין מינע אינגערע יארן האב איך אזא באס ווי איר פארפארן (ער פארמעסט זיך, מיסטער קעין שפרינגט אָפּ), אז די כאַלעזע האט אים גענומען! ..

(מיסטער קעין לויפט צו און כאַפּט דעם סעלעפאן. הערי הור-וויטץ עפנט די סיר. מוישע גראַניס לאָזט זיך גיין.)

ה ע ר י ה ו ר ו ו י ט ז : ווארט דו פארכומט, דו וועסט נאך אמאל לויפן זוכן ארבעט פונקט ווי מיר! די יוניאן וועט דיר טרעפן! ..

מ ו י ש ע ג ר א נ י ט : יא, יעדער הונט האט זיך זיין טאג. א נייער היטלער! אים געפעלן אויך ניט קיין אידן. ווארט, ווארט! ... (סייטלעס מיטן פינגער)

מ י ס ט ע ר ק ע י נ : (רייצט זיך) איר וועט דאס ניט דער-לעבן! אַט-דאָ גיי און נעם דאָס אַריין אַזעלכע אידן צו דער אַרבעט... איך פייף אויף אייך! אַרויס פון דאַנען! (האַלט דאָס סרייבל פון סעלעפאן אין האַנט) אַרויס! .. (ווערט צוטומלע. ווייט ניט וואָס צו זאָגן) איך וועל גיין זוכן א דזשאב? איך מאַך אייך דאָ א וואַנע אין געלט... (כאַפּט אַרויס א פּעקל געלט און רייצט זיך.)

ה ע ר י ה ו ר ו ו י ט ז : (קערט זיך אום און לאָזט שטיין מוישען איר סיר) — טפו אויף אייך, מיט אייער געלט!

(מיסטער קעין נעמט רופן פאליס. הערי הורוויטץ לאָזט זיך צו דער סיר. מוישע גראַניס מאַכט א סריס פאַראויס צו מיסטער קעין.)

מ ו י ש ע ג ר א נ י ט : ביזט געווען א קאָהנעס פאַר און וועסט פאַרבלייבן. מענסט זיך אפילע איצט רופן מיסטער קעין, ביזטו אלץ א פאַרד! ..

(מוישע גראַניס האַקט צו די סיר. מיסטער קעין בלייבט שטיין פאַרלוירן און קראַצט זיך דעם פליד.)

(פאַרהאַנג פאַלט)

צווייטע סצענע

מיט א פאָר יאָר שפּעטער

(א צימער אין א יוניאָן אָפיס. עס שטייט א טיש מיט א סוף אויפ-שטעל-בינקלעך. עטלעכע אַרבעטער זיצן און וואַרטן אָפּ א מיטינג. אייניגע לייענען צייטונגען. מאַנכע שמועסן צווישן זיך. מוישע גראַניס האַלט אין האַנט דאָס יוניאָן-ביכל און ציילט די וואָכן. בעסי גודמאַן קומט אַריין. זי נעמט טיילן נומערן און פרעגט יעדן דעם נאָמען לויטן נעקסט. זי דערזעט מוישע גראַניס און שטעלט זיך אָפּ.)

מ ו י ש ע ג ר א נ י ט : נו, גיב מיר אויך א נומער! ..
ב ע ס י ג ו ד מ א נ : וואָס טוט איר דאָ? איר דארפט אויך ווערן א יוניאָן-מאַן? (שפּאַסט) צו שפּעט, ברודער גראַניס!
מ ו י ש ע ג ר א נ י ט : ווייסט דאָך, אזוי ווי איך אַרבעט ניט, איז מיין יוניאָן-ביכל געבליבן נאָעט, אָן א סמעמפּ. בין איך איצט געקומען צו דער מאַמען דאָס אַביסעלע צו באַקליידן. פאַר שטייט דאָך! ..

ב ע ס י ג ו ד מ א נ : אזוי? איר אַרבעט נאָך אלץ ניט?
מ ו י ש ע ג ר א נ י ט : וואָס דען האַסטו געדינקט? די באַלעבאַטים וועלן זיך איצט פאַרליבן אין מיר! פאַרשטייט: ווען איך קען אַרונטערנעמען מיין אידישע נאָז, צוזאַמען מיט דעם גרויען קאַפּ, — וואָלט איך עפּשער געקראָגן אַרבעט. אזוי וואָבער, איז שלעכט. די באַסעס זוכן שיקסלעך און טאקע יונגע... איין קלאָג נאָך אלע באַסעס, סיי אידישע און סיי גויאישע.

ב ע ס י ג ו ד מ א נ : ס'הייסט? ..
א ר ב ע ט ע ר : (אויפגערעגט) יא, יא, א אידן לאָזט מען ניט אַריין אין שאַפּ... די אידישע באַסעס זוכן נאָך שיקסעס און... די יוניאָן שוויינט... מ'וואָלט די שיקסעס געדאַרפט אַרויסטרייבן פון טרייד! א מאַן דאַרף מאַכן א לעבן און דאַצאל!

ב ע ס י : (גוטמוטיק) גיין, ברודער, ניט די שיקסעס זיינען שולדיק. אלע מענטשן האָבן מאַגנס, און אלע מאַגנס ווילן עסן! .. אַט, שרייען דאָך די פּוילישע פאַגראַממטשיקעס: ווען מ'זאָל אַרויס-טרייבן די אידן, וועט זיין גענוג אַרבעט... שרייען דאָך אויך די דייטשע פאַשיסטן: אַרויסטרייבן די אידן, וועט זיין גענוג אַרבעט... אין דער סאט שרייען די ווייסע שאַוויניסטן: לינטשט די שוואַרצע, — וועט זיין גענוג אַרבעט! איצט קומט איר, א איד, און שרייט אויך: שיקסעס, שיקסעס! ..

מ ו י ש ע ג ר א נ י ט : (שפאטסט) — אזא יאָר אויף מיר
ווי אַ שיקסע איז גוט. איך וועל דיר זאָגן, טעכטערל, (ער טוט איר
אַ גלעט), אז עס טוט וויי דער קאַפּ, — קראַצט מען זיך די פאטעל-
ניצע. ס'איז שלעכט. . . . שלעכט. . . . אַ מאָגן, אז ער האָט ניט
וואָס צו עסן, גייט ער אויך אַרום און בורטשעט. . . .

(עס קומען אַריין עטלעכע אַרבעטער. צווישן זיי — מיסטער
קעיו. ער איז פאַרעלטערט, בלאַט, אויסגעדאָרט און קוקט מיט צע-
שראָקענע אויגן. ער זעט אויס ווי אַ סטראַשידלע אין דעם ראָק.
וואָס היינט אויף אים. בעסי גיט נומערן די אַריינגעקומענע און
פרעגט זיי פאַר נעמען)

מ י ס ט ע ר ק ע י ו : (נעמט דעם נומער) ביין נאָמען איז
מיסטער קאַהן.

(בעסי ווייזט זיי אָן אַ פּלאַץ צום זיצן. זיי זעצן זיך און שמועסן
שטיל איינער צו דעם אַנדערן. בעסי גייט אַרויס אַריינצובריינגען נאָך
שטולן.)

מ ו י ש ע ג ר א נ י ט : (צו זיין שאַכן) די יוניאָן, אַ לעבן
אויף איר, זאָרגט פאַר אַלץ! (צייגט אָן אויף בעסיו, ווי זי שטעלט
אויס די שטולן.) ווען מיר האָבן אַ מיליאָן אָט אַזעלכע מידעלעך,
וואָלט געווען אַ שטאַרקע יוניאָן. . . (ווענדעט זיך צו בעסיו) וויסט,
בעסי, די יוניאָן וואָלט געדאַרפט איינפירן אייגענע ביוטי-פאַרלאָרס,
וואו מ'זאָל קענען אָפּפאַרבן די גרויע קעפּ פון די עלטערע מענטשן,
און כירורגן, וואָס זאָלן אָפּשניידן די אידישע נעז. . . . אז די באַ-
לעבאָמט זאָלן אַזוי ניט קוקן אויף די האָר און אַף דער נאָז. . . .
אי בעסעלע, ווי זיי וועגן און מעסטן עס יעדן אַרבעטער. . . .

ב ע ס י : (שטייפערש) ניט די האָר און די נאָז דאַרף מען
בייטן, — נאָר די פאַסקודנע סיסטעם! . . . (נעמט זיך צוגרייטן פאַ-
פירן אפּן טיש.)

(מיסטער קעיו קוקט צושראָקן אָף מוישע גראַניט. עס וואַרפט
אויס יעדן אייוועך. מיטאַמאָל שטעלט ער זיך אויף און שפּאַנט צו
צו מוישן. מוישע גראַניט קוקט אויף אים מיט איבעראַשונג.)

מ י ס ט ע ר ק ע י ו : (גיס אים די האַנט) יאָ, דאָס בין איך,
קאַהן, קאַהנ'קע. . . (ווייזט אויף זיך) איר זעט? . . .

מ ו י ש ע ג ר א נ י ט : (קוקט דערשטוינט) מיסטער קעיו?
יאָס טוט איר דאָ? . . . וואו איז אייער שאַפּ, אייער געלט? . . .

מ י ס ט ע ר ק ע י ו : אויס, אָפּגעווישט. . . צעדריקט גע-
וואָרן. . . די גרויסע האָבן מיר צעמאָלן. . . .
מ ו י ש ע : וואָסזשע איצט? . . . געקומען זען אייער אַמאָליגן
פערדל? . . .

מ י ס ט ע ר ק ע י ו : (צעווייטיקט) וואָס? . . . אַ פערדל,
האַנסטו? . . . יאָ, איך גיי אַליין ווערן אַ פערדל. . . צוריק אין שאַפּ,
אַרבעטן. . . אַ פערדל. . . אַן אַלט פערדל. . . יאָ, פאַר אַן עלטערן
מענטש איז שווער צו קריגן אַ דזשאַב. . . און אז איך קום צו מיינע
געוועזענע באַקאַנטע מאַנופעקטשורערס, זאָגן זיי מיר איין זאָך:
האַנדלשאַפּט איז ניט קיין ברידערשאַפּט. . . . נו, בין איך איצט גע-
קומען אַהער. כ'ווייס. . . דורך דער יוניאָן. . . אז עס איז שלעכט. . . .
ב ע ס י : (הויבט אויף דעם קאַפּ פון די פאַפירן) האַנדלשאַפּט
איז טאַקע ניט קיין ברידערשאַפּט, אָבער ברידערשאַפּט איז אויך ניט
האַנדלשאַפּט! ביי אונז זיינט איר ווילקאָמען, אין די רייען פון דעם
אַרבעטער קלאַס זיינט איר דער זעלביגער יאָכסן וואָס מיר אַלע. יונג
ווי אַלט, איר ווי קריסט, אַלע זיינען גלייך באַרעכטיגט צו אַרבעט,
לעבן און געניסן פונם לעבן. . . .

מ י ס ט ע ר ק ע י ו : (ציטערט אַזש פון די וואַרימע ווער-
טער) אָ, לאַנג לעבן זאָלט איר! . . .

מוישע גראַניט מאַכט פּלאַץ פאַר מיסטער קעיו, זעצט אים
לעבן זיך און שמועסט מיט אים ווי צו אַ גוטן פריינט. הערי הור-
וויטץ קומט אַריין. ער גייט גלייך צום טיש, אַלס פאַרזיצער.)
ב ע ס י : (ווענדעט זיך צו אַלעמען אין צימער) איר וועט
אַזוי גוט זיין אַרויסגיין. מיר וועלן גלייך אָנפאַנגען דעם מיטינג און
וועל אַלעמען אַריינרופן לויטן נומער.

מ ו י ש ע ג ר א נ י ט : (מיט צופרידענקייט) ברודער הור-
וויטץ, הערי, קומט נאָר אַהער אַ ווייל (הערי גייט צו) איר דערקענט
דעם אָ מאַן? (ווייזט אויף מיסטער קעיו) געדיינקט איר, ווי מ'האַט
אונז אַרויסגעטריבן פון אַ שאַפּ ביי מיינעם אַ לאַנדסמאַן, מיסטער
קעיו? קאַהנ'קע? געדיינקט איר דאָס?

(הערי קוקט פאַרוואַונדערט, מיסטער קעיו שטייט צושראָקן,
הערי נעמט אים ביי דער האַנט.)

ה ע ר י ה ו ר ו ו י ט ז : (מיט ליבשאַפּט) שרעקט זיך ניט,
אין שאַפּ קלייבט מען טאַקע אויס אַ נאָז, האָר, אַ גוי, אַ מאַן,

א שיקסע... אין דער יוניאן אבער, זיינען אלע ווילקאמען, דאָ זענען
אלע איינס, אונזער קויעך איז אין אייניגקייט, אין גלייכהייט...
מיסטער קעין: (כמעט מיט טרערן) איך... איך דאָנק
אייד!.. איך...

מױשע גראַניט: (ווייזט קעניען אָפּ הערין און בעסין)
איר זעט זיי? זי, א געזונט אָפּ זיי, אַרבעטן שווער צו מאַכן א גוטע
יוניאָן... (הערי מיט בעסין גלייכו אויס די פאַפירן אָפּן טיש. מױשע
גראַניט האַלט מיטטער קעין ביי דער האַנט.) איצט, קאהנקע, בין איך
שוין ניט מער אייער פערדל און איר ניט מער קאַהנקע פאַרד. מיר
זיינען איצט ברידער! (ביידע נעמען זיך הינטן אַרום מיט די הענט
און שפּאַנען אַרויס) פאַרשטייט, וואָס דאָס הייסט? — ברידער
שאַפט! יוניאָן!

(פאַרהאַנג)

א „סורפרייז“

(שטיפעריי אין איין אַקט)

פערזאָנען:

סאַניאַ.

העריס

פאַרזיצער (מאָן אָדער פרוי)

מיסטערס זימערמאַן

כאַווער זימערמאַן (איר מאָן)

ערשטער מיטגליד

צווייטער מיטגליד

בערטאַ (סאַלאַנט)

אַ גרופע חברים, מענער און פרויען, זיצן אויסגעזעצט אין פראָנט־
רום אַרום טיש. מאַנכע זיצן אויף קישעלעך אָפּן דיל.
אין הויז איז ליכטיק, יאָמסטעוואַדיק. אַלץ אַרום — דעקאַריס. אָפּן
טיש — אָנגעשטעלט פאַרשידענע נאַשערייען, סאַרטן, פרוכטן.
די גרופע פילט זיך פריי, שטיפעריש. מאַנכע ברומען אונטער
מעלאָדיען פון באַקאַנטע לידער. צייטנווייז כאַפּן אלע אויף אַ ליד און
זינגען צוזאַמען.

סאַניאַ: (בעט אַלעמען שווייגן. רופט דורכן סעלעפאָן). —
יעס... מיסטערס זימערמאַן. איז כאַווער זימערמאַן נאָך אין דער היים?..
וואָס? ... שוין לאַנג אַוועק? .. יאָ... מיר האָבן היינט אַ פאַרטי...
מיר שליסן דעם קאָמפּיין פאַר מיטגלידער אין ברענטש... אַוואַדע!..
וואָס איך הער? ... איר זייט נאָך ניט קיין מיטגליד? .. וואָס רעדט
איר? .. אייך דאַרף מען נאָך רופן? .. וואָס הייסט, ער נעמט אייך
ניט? .. און וואו זיינען אייערע אייגענע פיס? .. איר מיינט, אַז
אייער קינד וואָלט ניט האַנגען געהאַט? .. אַזא יאָר אויף מיר...
אַ ליטעראַרישער אָונט מיט עסן און טרינקען און זינגען! .. (די גר
פּע צעזינגט זיך ביסלעכווייז.) איר הערט? .. איר מוזט געוויס מיר
נען, ס'איז אַ דאָדיאָ? .. ניין! .. דאָס זינגט מען אַזוי איצט באַ
מיר! .. אַזא געזונט שוין אויף אונז ביידן, ווי איר וועט גוט פאַר
בריינגען! .. קומט צו... קומט צו... גודבאי... (לאָזט אָפּ דעם
סעלעפאָן)..

ה ע ר י ס : (צו טאג'א'ו) וואו קען עס כאווער זימערמאן זיין אזוי שפעט?

ס א נ י א : א נייעס, נו, בא כאווער זימערמאנען! .. ער מוז אוואדע ווערען האבן אן אויסקוק אויף א מיטגליד, מוז ער געוויס זיצן און ווארטן פאר אים...

ה ע ר י ס : איך דיינק, אז מיר זאלן שוין עפענען דעם אונטן אפיציעל... (גיס א קוק אפ זייגער), ס'איז שוין שפעט! .. (גיס א שטורכע דעם פארזיצער) נו, עפן אויף דעם אונטן! ..

פ א ר ז י צ ע ר : (שטעלט זיך אויף) כאוויירס און פריינט! דער היינטיקער אונטן איז לעקאווער דעם שלום פון אונזער דערפאלג-רייכער קאמפאניע פאר מיטגלידער! מיר ווילן דעריבער צום אלעם ערשטן געבן א סאלוט פאר אונזערע שלאגלעך, וועלכע האבן זיך אזוי גלענצנדיק אויסגעצייכנט. אין דער ערשטער ריי גייען אריין: די גאלד-בערגס, געווינס, פיינשטיין, זימערמאן און גאדין! איז אלע צוזאמען — א טשיר פאר די כאוויירס!

א ל ע : היפהיפ, הורא! .. היפהיפ, הורא! .. היפהיפ, הורא!!!

(אלע נעמען זיך צום עסן, אדער טרינקען. ווידער הויבט מען אן שפאסן און פארציען מעלאדיעס. עס קומט אריין מיטעס זימערמאן. סאגיא לויפט אנטקעגן און נעמט אויף חיס גאסטפריינדלעכקייט).

מ י ס ע ס ז י מ ע ר מ א : מיין מאן איז נאך אלץ ניטא? ער גייט אוועק צו דער אונטערנעמונג דער ערשטער און קומט אן דער לעצטער...

ס א נ י א : (גיס א וואונק) — ווען איר וואלט, נאכער, גע-האלפן אייער מאן אין דער ארבעט, וואלט ער דאך ניט געדארפט אזוי שווער ארבעטן... וואס איז? אזא פרוי ווי איר קען דען ניט זיין אונגעשלאסן און זיך באטייליגן אין דער ארבעט מיט אלעמען צו גלייך? און איר מיינט, אז אייער קינד וואלט איר ניט געדארפט פאראינטערעסירען אין דער ארבעט? .. פארגעסט ניט, אז מיר זיינען ארבעטער, ארימע מענטשן, און מיר דארפן אונזערע קינדער געווינען פאר זיך...

מ י ס ע ס ז י מ ע ר מ א : אזא יאָר אויף מיר, ווי איר זענט גערעכט. מיין מאן אָבער האָט אין זינען די גאנצע וועלט,

נאָר זיין אייגן, ווייב און קינד פארגעסט ער. גלויבט מיר: א סאך מאָל קרינקט מיר, וואָס ער גייט אליין אוועק. נאָר איר ווייסט דאָך... איך וועל אים ניט גיין רייסן פאר דער פאלע און שרייען: נעם מיר אויך מיט...

ס א נ י א : אזא געזונט אויף מיר, ווי איר זיינט גערעכט! זעט איר, ביי אונז, ביי מיר מיט מיין מאן, איז דאָס געווען פונקט פארקערט. איך האָב מיט מיין ווייבערישן קאָפּ גענומען פריער פארשטיין, אז מ'דארף ערנעץ באלאנגען זיין אקטיוו און העלפן דעם ארבעטער-קלאָס. האָב איך געריסן שטיקער פון מיין מאן, אז ער זאל מיט מיר מיטגיין. איצט — אזא יאָר אויף אונז ביידן, וואָס פאראַ טייערע ארבעט ער טוט...

מ י ס ע ס ז י מ ע ר מ א : הערט-זשע, טייערע סאָניאַ, אויב אזוי, טאָ שלאָגט-זשע מיר פאָר פאָר א מיטגליד, און מיין קינד נעמט אריין אין דער שולע. לאָמיר היינט מאַכן א סורפרייז מיין מאן... איך אליין וועל דערווייל אריינגיין אין א צווייטן צימער און ווארטן ביז איר וועט מיר ארויסרופן... גוט? ..

ס א נ י א : (נעמט זי קושן ס'א זעלטענער אנפאל! .. דאָס וועט שוין איינמאָל זיין א פיינער סורפרייז פאר אים און אויך א לעסאָן פאר אלע מענער! .. (עפנט א צווייטע טיר און פירט איר אריין).

פ א ר ז י צ ע ר : (שטעלט זיך אויף) — איצט כאוויירס, וועלן מיר געבן א פאָר נומערן פון אונזער פראָגראַם און דאָן וועלן מיר הערן באַריכטן... איך וועל אייך דעריבער איצט פאַרשטעלן כאַווערטע בערטא. זי וועט פאָר אייך זינגען, אָדער דעקלאַמירן. זאָל זי אליין באַשטימען...

(בערטא שטעלט זיך אויף און גיס א נומער. אלע אַפּלאַדירן איר. זי גיס א צווייטן נומער.)

פ א ר ז י צ ע ר : איצט לאָמיר הערן א באַריכט, וואו מיר האַלטן מיט די רעוולוטאָן פון דער קאמפאניע פאר מיטגלידער... (עס קלינגט אין טיר, סאָניאַ לויפט צו עפענען. עס קומט אריין כאַווער זימערמאן. אלע באַגריסן אים מיט א הורא און פייפעריי. ער גייט צו נענטער צום טיש און זעצט זיך אַוועק.)

ע ר ש ט ע ר : (שטעלט זיך אויף פון זיין פּלאַץ אפּו דיל) — איך האָב 5 אַפּליקאַציעס און נאָך דריי קומען אינגיכן...

אלע : ברעוואָ! ברעוואָ!

צווייטער : איך האָב דאָ מיטגעבראַכט מיט זיך מינע צוויי נייע מיטגלידער און ... (ווייזט אָן) דאָס זיינען זיי! נאָך 8 וועלן קומען צום מיטגליד (אלע אַפּלאַדירן) דאָס איז אַבער נאָך ניט אלץ. איך האָב פאַר אונזער שול פאַרשריבן צוועלף קינדער, וואָס וועלן אָנפאַנגען קומענדיקע וואָך ...

אלע : ברעוואָ! ברעוואָ! (אַפּלאַדירן)

פאַרזיצער : נון, כאַווער זימערמאַן, וואָס האָט איר פאַר אַן איבעראַשונג היינט אַוונט? אויב איר זענט געקומען אזוי שפעט, מוז אַוואַדע זיין אַ גאַנצער צעמל? ..

כאַווער זימערמאַן : (אַביסל קאַלעמוסונט) — איך בין אָפּגעלעגן אַ גאַנצן אַוונט און געוואַרט פאַר אַ קאַנדידאַט, קעדעי אים מיטצוברענגען היינט צו דער פאַרטי, צום סאַף האָט אים נאָר זיין ווייב געלאָזט וויסן, אז ער מוז בלייבן מיטן קינד אין הויז, ווייל זי האָט היינט אַ ברידזש-פאַרטי ... איך האָב אַבער נאָך אַן אויס-זיכט אויף אַ מעמבער ... צום באַדויערן איז ער איצט קראַנק. נאָר ווי גיך ער וועט געזונט ווערן, האָט ער מיר צוגעוואָנט, קומט ער אַריין צו אונז אַלס מיטגליד ... (זעצט זיך שטיל אַוועק)

פאַרזיצער : עפעס זע איך, אז סאָניא זעט מיר אויס פריילעך. זי מוז אַוואַדע האָבן אַביסל קאַנדידאַט? ...

סאַניא : (שטיפעריש) — יא! איך האָב ... איך האָב פאַר אייך אַ סורפרייז! איך ... איך האָב דעם פאַרגעניגן אייך פאַרצו-שטעלן אַ נייעם מיטגליד פאַר אונזער ברענמס און אַ קינד פאַר אונז זער שול! .. (זי עפנט די טיר און פירט אַרויס מיטעס זימערמאַן) זייט באַקאַנט!

(כאַווער זימערמאַן בלייבט צעטומלט און קוקט זי אָן; אלע נע-מען אויף די נייע מיטגלידער מיט ברעוואָ-פאַסשעריי און געזאַנג)

מיסעס זימערמאַן : (גייט צו, כאַווער זימערמאַן) — נון, וואָס זאָגסטו עפעס אויף דיין פרוי? ..

סאַניא : נון, כאַווער זימערמאַן, ווי געפּעלט אייך עפעס מינע נייע קאַנדידאַט? ... אייער יאטל וועט שוין מאַנטיק אויך זיין אין שולע!

כאַווער זימערמאַן : (אַביסל איבעראַשט) — איך מוז אייך גראַטולירן, סאָניא. מיר איז דאָס נאָך ניט איינגעפאַלן.

כ'האָב געמיינט, אז איך מוז נאָך קלאַפּן אין פרעמדע טירן און ... דערווייל האָב איך אַזויאַרום מיין אייגענע טיר פאַרזען ...

סאַניא : (שפּרינגט אַרויף אָף אַ שטול) ריכטיק ווי נאָלד! און וואָס דאַרפן מיר לערנען דערפון? מיר דאַרפן לערנען, אז ... נון ... מענער, האָט אינזיגען אויפצוקלערן אייערע פרויען און איר, פרויען, פאַרגעסט ניט אייערע מענער! מאַכט זיי פאַר מענטשן! .. אויך אַלע טאַטעס און מאַמעס מוזן האָבן אין זינען, אז זיי דאַרפן דערציען זייערע קינדער אין דינסט פון זייער קלאַס! ..

אלע : ברעוואָ! .. ברעוואָ! ..

כאַווער זימערמאַן : (פאַשטשט ברעוואָ!) גערעכט! (גייט צו צו זיין פרוי און קושט זי)

פאַרזיצער : (שמייכלט) — דאָס איז אַ סורפרייז! דאָס איז אַן אויפגאַבע! .. אַט אזוי! .. איצט דאַרפן מיר אויפגעמען אונזערע נייע מיטגלידער! .. און אויפגעמען קאָמיר זיי אזוי ווי מיר קענען, מיט געזאַנג! .. (אלע שטעלן זיך אויף און באַלד צעגיסט זיך איבערן צימער אַ פריילעך קאַמפּסיליד).

(פאַרהאַנג)

א זיין-סטרייך

(איינאקטער)

פערזאנען:

מיסטער קעסלמאן — באַם

מיסטער גאטהעלף — פאַרמאַן

מיסראָן — בוכהאַלטער

סאַנשיין — שאַפּ פאַרטרעטער

איווא — מיטגליד פון שאַפּ-קאָמיטעט

פּרעד — סקעכ-אַגענט

דזשעק — אַ סקעכ

אַרבעטער — מענער און פרויען

(די סצענע קומט פֿאַר אין אַפּסט פון מיסטער קעסלמאן. אַ שיינער באַקוועמער אַפּסט, מיט אַלע איינריכטונגען: אַ דעסק, אַ טלעפֿאָן, שטול, אַ היינגער. איין סיר/וואָס פירט אַריין פֿונעם עלעווייטער. אַ צווייטער, אַ ברייטער סיר — אַנטקעגן, וואָס פירט אַריין אינס שאַפּ. מיט ראָזן זיצט פֿאַרטיפט אין די ביכער און וואָרפט אַלע וויילע אַ בליק אויף מיסטער קעסלמאן)

מיסטער קעסלמאן: (אַ נערוועזער מענטש, קייט דעם ציגאַר און האַלט אין איין שפייטל דעם טאַבאַק. ער כאַפט אַלע וויילע אַראָפּ די גלעזער און קוקט אַריין אין בילט) נאָדיר אַרדערס! ניי, נעם אַרדערס, אַז די ראָזבוניקעס זיינען נאָך די באַלעבאַטיים, ניט איך. (לויפט צו צו דער בוכהאַלטער, מיט ראָזן גיט אַ ציסער) האַסטו געענטפערט צום בריוו? מיט מיסטער ווייסמאַנען שפילט מען זיך ניט.

מיסראָן: אַט גיי איך שוין שרייבן דעם בריוו. אָבער וואָס זאָל איך אים ענטפערן? אַט איז אויך פאַראַן אַ בריוו פון גליקסמאַנען (ווייזט אַפּן בריוו). ער „קענסלמאן“ די אַרדערס.

מיסטער קעסלמאן: וואָס? (גיסט אַ וואָרף דעם ציגאַר אין דער, הויבט אים גלייך אויף צוריק, ווישט אים אַרום און בייסט אים מיט כעס) ער אויך? ענטפער אים גלייך, אַז ער קריגט די וואָך די אַרבעט. שרייב אים טאַקע, אַז אַלע סטריקער קומען היינט צוריק צו דער אַרבעט. נאָדיר — נו, ער אויך! (שפייט די ברעקלעך טאַבאַק פון חויל און ווענדט זיך צו מיט ראָזענעט) שרייב!

אַ פריילעכט

115

(נעמט אַרומשפּאַנען ווי צום דיקטירן דעם בריוו. מיט ראָזן קוקט אים אין חויל אַריין. ער צעקאַכט זיך) וואָס זיצסטו, וואָס? וואָס איז דאָ? אַ זיין-סטרייך? שרייב!

(פון דרויסן דערהערט זיך אַ גאַנצ-געזאַנג און דאָס צוקלאַפּן צום טאַקט מיט די פיס. קעסלמאן לויפט צו דער שאַפּ-סיר, נעמט זיך רייסן די האַר פון קאַפּ און לויפט אַריין צוריק אין אַפּסט, פרעד נאָך אים)

פּרעד: (מאַכט צו די טיר) יו סי...

מיסטער קעסלמאן: וואָס, יו סי? ווען יו סי, פיידע נעמט איר און קיין אַרבעט זע איך ניט. (פאַרברעכט מיט די הענט) די באַנדיטן פאַראַדירן אַרום שאַפּ און זינגען, און מיינע סקעכס שטייען ביי די פענסטער און קלאַפּן צו צום טאַקט. שיינע אַרדערס קען איך מאַכן!..

פּרעד: יו סי, באַם... יו סי, זיי זיינען צעשראָקן — פאַלט זיי די אַרבעט פון די הענט. באַם...

מיסטער קעסלמאן: באַם, באַם!.. באַם פיידע גיב זיי?.. די פיידע פאַלט זיי ניט פון די הענט? ! וועל, היינט וועט מוזן נעמען אַ סוף!

פּרעד: (צעשראָקן) אַלרייט, באַם! איך וועל זען מ'זאָל אַרבעטן. ליור-איט טו מי. (גייט אַריין צוריק אין שאַפּ. ווען ער עפנט די טיר, דערהערט זיך ווידער געזאַנג. ער פאַרמאַכט גיך די טיר פון דער צווייטער זייט)

מיסטער קעסלמאן: (מאַכט נאָך ווי די סקעכס האָבן געקלאַפט צום טאַקט) אַט פאַר דעם-אַ צאָל איך געלט... שווערע הונדערטער... פאַר מיין געלט, פאַר מיין — — — (עס קלינגט דער טלעפֿאָן. ער לויפט צו און גיסט אַ כאַפּ דעם טלעפֿאָן פון דעסק. מיט ראָזן גיסט אַ ציסער. ער לייגט זיך אומגעלומפערט אָן אַפּן דעסק און רעדט) האַלאָ!.. יעס... מיסטער קעסלמאן (מיט ראָזן טראָגט אים אונטער אַ שטול. ער גיסט מיטן פוס אַ שמיץ אַוועק דעם שטול פון זיך) איך וויל ניט זיצן, וויל איך ניט... כ'וועל דאָ, אין אַפּסט, באַלד אליין ווערן אַ זיין-סטרייקער! (רעדט אַריין אין טלעפֿאָן) יעס, יא... הא?.. (סטאַרטשעט אויס די אויגן) מ'זיצט שוין ביי אייך? אַ זיין-סטרייק?.. אַ לעבעדיקע שיווע זיצט מען אויף אונז!.. איך האָב נאָך געשפילט גליקלעך... ביי מיר זיינען זיי נאָך אַרויס אין

סטרייט... ס'איז נאך געווען פאר דער פארזינער מאדע... אזוי? ..
 זיך צעזעצט און זיצן? ! . און וואס טוט איר וועגן דעם? איר זיצט?
 איר ווערט צוזעצט? א, איר זיצט אויך? זיי — אין שאפ, און איר
 — אין דער היים... איי סי... (ווייל זיך אַוועקזעצן און כאפט זיך
 צוריק ניט האַבנדיק קיין שטול) יא... מיר האָט נאך אונטערנע-
 שפילט... ביי מיר איז שוין אַלרייט... איך האָב זיי אַלע אַרויס-
 געשיקט בריוו, אַ חוץ דעם מאַכער זייערן, דעם טשערמאן... יא...
 איצט, אַז זיי האָבן שוין מאַזאַליעס פון אַרומגיין אויף די פיס און
 פוסטע מאַנגס, וועלן זיי שוין קומען אַרבעטן... ביי מיר וועלן זיי
 זיצן אין געהאַטע וואונדן... אזוי? (ווייל זיך ווידער אַוועקזעצן
 און כאפט זיך ווידער צוריק) כאַט-כא... יע, אַמאָל איז זיצן גע-
 ווען אַ שטראָף איצט, אָבער, איז זיצן נאָר געוואָרן אַ מיטל צו קריגן
 געשוואַלענע פּיידעס... יא-יא, ווי גיך זיי קומען נאָר אַרויף צו דער
 אַרבעט אזוי וועל איך אייך העלפן מאַכן די אַרדערס... וואָס דען? ..
 איין האַנט וואַשט אַ צווייטע! איז וויפיל וועט איר צאָלן? נו, זאָל זיין
 אזוי... מיר וועלן שוין דורכקומען... גורבאי... יא, יא! (היינגט
 אויף דעם רעסיווער)

מיסטער גאטעהעלף: (קומט אריין פון עלעווייטאר)
 א גוט-מאָרגן! (דערלאָנגט אים די האַנט, כאַפט זיך אַרום מיט דער
 בוכהאַלסער) נו, וואָס הערט זיך?
 מיסטער קעסלמאַן: נו, זיי פּיסקעטן? פּיסקעטן?
 מיסטער גאטעהעלף: ניטאָ קיין סאך... בלויז עטלעכע...
 קוים וואָס זיי קריכן...
 מיסטער קעסלמאַן: (צופרידן) אזוי? ! זיי וועלן
 קומען! זיי וועלן קומען! די פראַגע איז אָבער איצט... (פאַרטראַכט
 זיך) ווי ווערט מען פאַטער פון די סקעכס? (גיט אַריין ניט-וויילנדיק
 אין שאַפ)

מיסטער גאטעהעלף: (כאַפט אַרום די בוכהאַלסער),
 גיט איר אַ קוש) שוין טאַקע געבענקט נאָך דיר, און דו זיצט דאָ און
 אַרבעסט, ווי דו וויסט ניט פון קיין זיכטרייק... די פאַריזער
 מאַדע ווערט דאָ זייער פאַפּולער. זי איז שוין דאָ אַריין אין דער
 שוסטער גאַס. וואו מ'נייט און וואו מ'שטייט הערט מען איצט איין
 וואָרט — „זיכ“!

מיסראָן: (כאַפט אונטער) — סטרייק!

מיסטער גטעהעלף: מיין ווייבל זאָגט מיר, אַז ווען
 זי דאַרף איצט געלעגן ווערן, דערקלערט זי אַ זיכטרייק.
 מיסראָן: (צעלאַכט זיך) — און איך האָב דערקלערט
 אַ זיכטרייק מיין טאַטן. ער גלייכט ניט מיין באַי און וויל אים
 אין הויז ניט אַריינלאָזן. זיך איך מיט אים אין מאַשין ביז 2 פאַר-
 טאָג...

מיסטער גאטעהעלף: (גיט אַ וואונק צוויידייטיק)
 זע נאָר, אַז דו זאָלסט פון דעם זיכטרייק ניט עפעס געווינען...
 מיסראָן: אַ יע?

מיסטער קעסלמאַן: (קומט אַריין אויפגערעגט)
 אַזעלכע סקעבאַטשעס און האָבן נאָך אַ גרויס מויל! איך זאָל זיי באַ-
 צאָלן פאַר אַ גאַנצע וואָך אין פאַראויס, אַז ניט גייען זיי ניט אַרום
 טער. הערסט? (צו גאַטעהעלף) פאַר די סטרייקער האָבן זיי מורא
 און טיך סטראַשען זיי נאָר...

מיסטער גאטעהעלף: (קלאַפט אים אין פלייצע)
 דאַנקט נאָט דערפאַר, וואָס איר האָט כאַטש ניט ביי זיך קיין זיכ-
 טרייק. מיט די זיכטרייקס העלפט ניט קיין קונצן. אַז זיי זעצן
 זיך אַוועק, מענט איר דאָן זיך שוין לייגן אין דער לענג און אין
 דער ברייט; מענט איר צעזעצט ווערן רעדנדיק; מענט איר זיך הויבן
 אין דער לופטן — העלפט נאָר ניט — זיי זיצן... אַ מנפה אַז...
 אַ זיצענדיקע קריינק, וואָס לייגט אַוועק די באַלעבאַטיים אין דר'ערד
 אַריין.

מיסטער קעסלמאַן: (מיט ווייטיק) שוין לאַנגע 14
 יאָר ווי איך האָב אָנגעלייגט מיטן קאַפּ צו מאַכן מיין שאַפ פאַר אַ
 לייט. איצט, אַז די פרייזן האָבן זיך אַהויבנעטאָן און דאָס געשעפּטל
 האָט זיך איינגעשטעלט, פּעלט מיר טאַקע ניט מער ווי זיי זאָלן זיך
 איצט אַוועקזעצן...

מיסטער גאטעהעלף: פריער האָבן זיי געשריגן, אַז
 די באַסעס זיצן זיי אפן קאַרג און איצט זעצן זיי זיך אָן אויף די קעפּ
 פון די באַלעבאַטיים. איך בין אייך שוין נאָר ניט מעקאַנע... (מיט
 ראָזן וויל אַ לאַד טאַן, דערשרעקט זיך און האַלט זיך אַיין)

מיסטער קעסלמאַן: וואָס אַ טאָג ווערט עהנער.
 ניי זיי אַ באַס היינטיקע צייטן...

מיסטער גאטעהעלף: (לאַכט) אויב איר וועט טרעפן

מיסטער שפרינקל און פיינגאלד לויפן איבער די גאסן מעשווגע, זאלט איר וויסן, אז דאס קומט פון „זיצן“... אי האט ער א סעם „זי-צערס“...

מיסטער קעסלמאן: (דערפרייט פון א גוטן גע-דאנק) שא, עפשער וואלסטו זיך איצט נאך א לאזן ארויס-געמאן און קריגן זיינע ארדערס? פארשטייט: ביי מיר וועט מען שוין היינט ארבעטן, קען איך אים איצט געבן א באגראב... (צו מיסטער גאט-העלף, גוט ברודעריש) איך האב זיך דאך ארויסגעשיקט א בריוול... נישט ווי צו סטרייקער, נאך ווי א מאמע צו קינדער... זיי צוגעזאגט פון אלעם גוטן. זיי וועלן שוין ביי מיר ארבעטן... קריג נאך אריין אביסל פון שפרינקל און פיינגאלדס ארדערס און... (עס דערהערט זיך טריט אין שאפ. מיסטער קעסלמאן און מיסטער גאטהעלף לויפן צו, קוקן אריין אין שאפ)

מיסטער גאטהעלף לויפן צו, קוקן אריין אין שאפ!
וואס דען, זיי וועלן נישט קומען?
מיסטער גאט: (ווערט ביזי) מיסטער קעסלמאן, וואס זאגט איר, אויסמאכן די קארדס?

מיסטער קעסלמאן: זיכער! געוויס! גרייט אלץ צו! (צו מיסטער גאטהעלף) גיי אריין אין שאפ. רעד מיט זיי א ווארט. מאך זיך נישט וויסנדיק. זאלן זיי וויסן אז איך בין צו זיי... (ער גאטהעלף גייט אריין אין שאפ. איווא קומט אריין אין אפיס)

איווא: (שטאלץ) נו, מיסטער קעסלמאן, איידער וואס-ווען, וויל אי...

מיסטער קעסלמאן: איר האט זיך אפגערוט, וועט איר איצט ארבעטן געשמאקער. קיין ארבעט וועט נישט פעלן... איווא: אבער?...

מיסטער קעסלמאן: (מאכט זיך, אז ער פאר-שטייט וואס זי וויל אים זאגן) נישט געזארגט, די סקעכס זיינען שוין אפגעזאגט געווארן. איר קענט זיך אלע זעצן... איווא: יא? איז גוט! (דורך דער טיר צו די ארבעטער) מיסטער קעסלמאן הייסט זיך זעצן. נו, איז געזעצט זיך!

מיסטער גאטהעלף: (לויפט אריין צעשראקן, צו קעסלמאנעו) זיי וועלן זיך זעצן, זאגן זיי, אבער נישט צו דער ארבעט,

נאך פאר א זיכטרייק. וואן דעם טשערמאן ווילן זיי נישט ארבעטן. ביז סאנשיין וועט נישט א פייגמאן אין שאפ, וועלן זיי נישט אפגאנגען!

מיסטער קעסלמאן: (צו איוואן) טא צו וואס פאר א שווארץ יאך זיינט איר געקומען?

איווא: (מאכט זיך טאמערמאסע) מיר האבן געקראגן בריוול... איר האט אונז איינגעלאדן, זיינען מיר געקומען...

מיסטער קעסלמאן: מאך נישט קיין כויעק פון מיר! איך האב אייך גערופן ארבעטן. אויב איר ווילט נישט ארבעטן, טא גייט אייך ווייטער זינגען איבער די גאסן! גייט אייך!

איווא: (מיט שפאט) דריי וואכן זיינען מיר ארומגעגאנגען, ווילן מיר זיך שוין איצט אביסל אפרוען... נו, דערצו האט איר אונז דאך איינגעלאדן, האבן מיר זיך אביסל „אוועקגעזעצט“... זיך אפ-צורוען...

(אין שאפ דערהערט זיך אן אפלאז און געשרייען: „דער טשער-מאן גייט!“ „סאנשיין איז דא!“ „סאנשיין!“...)

מיסטער קעסלמאן: (דערשראקן, וויל אריינלויפן אין שאפ, סאנשיין קומט אים אן אנטקעגן) וואס טוסטו אין מיין שאפ? (ווארפט צו סאנשיינען מיט פינגער) איך האב נאך דיר גע-שיקט?

סאנשיין: (מיט כויעק) מיר טוען שוין אביסל וויי די פיס, בין איך געקומען זיך אביסל „צוזעצן“..

מיסטער קעסלמאן: (צעשרייען זיך. שטופט אריין גאטהעלפן און מיט ראזעו אין שאפ) זאג זיי... זאג זיי, אז די וואס ווילן ארבעטן — זאלן ארבעטן און... אז נישט זאלן זיי גיין! איך האב גענוג סקעכס! ע, פרעד?!

(סאנשיין גיט דורך דער טיר א דייגיר מיט דער האנט. אלע אין שאפ פאנגען אן צו זינגען: „זיצט, איר אלע ווער ווי שקלאפן“) מיסטער קעסלמאן: (גיט מיט כאטש א מאך צו די טיר פון אפיס) וואס איז דא, וואס? אן אפערע?

סאנשיין: ניין, א זיכטרייק!

מיסטער קעסלמאן: (גיט ווידער מיט קאטש א עפן די טיר און צעשרייען זיך) וואס האט איר זיך אפגעזעצט אויף מיר? וואס ווילט איר? (צו סאנשיינען) וואס האסטו זיי צעזעצט ווי די הינער? גייט אייך! גייט אייך פיקעטן אינדרויסן!

סאנשיין: (שטייענדיק אין סיר און ווענדנדיק זיך מיט
א הויכער שטימע אין ביידע זייטן) יא, מיר זיצן ווי די הינער און
מיר וועלן אויסזיצן! מיר וועלן אויסזיצן הינדעלעך, קאטשעלעך,
ברויט און מילך און פוטער און אפילע „רענט“ מיט „געזכילס“
וועלן מיר אויך „אויסזיצן“... (מארשירט אריין אין שאפ).
מיסטער קעסלמאן: (שרייט אים נאך) ניט ביי מיר!
ניט ביי מיר! (גיס זיך א שטופ אריין אין סיר... ווענדעט זיך מיט
דער האנט) פרעד! פרעד! (פרעד קומט אריין, קעסלמאן רעדט צו
אים פארצווייפלעט) פליס, זע, זאג די באיעס, זיי זאלן זיך שטעלן צו
דער ארבעט. זאלן די זיצערס צוזעצט ווערן. דינע אלע סקעבס
וועלן שוין איצט בלייבן אין שאפ און איך וועל — — —
פרעד: יו סי... אבער זיי קענען ניט ארבעטן שטייענדיק...
די סטרייקער האבן פארבאטן אלע שטולן און געמאכט א זיכסטרייק.
זיי האבן איצט א מיטינג דא אין שאפ.
מיסטער קעסלמאן: (כאפט מיט אויפגעגוג די
שטולן פון אפיס און דערלאנגט דורכן סיר אין שאפ אריין) נאדיר
שטולן! נא, גיב זיי שטולן!
פרעד: (כאפט די שטולן און העלפט זיי סראגן) אַלרייט,
באם, אַלרייט!...
מיסטער גאטהעלף: (לויפט אריין צעשראקן) מיט-
טער קעסלמאן, די סקעבס ווילן אויך ניט ארבעטן. זיי האבן זיך
צעזעצט אויף די שטולן און אויך געמאכט א זיכסטרייק.
מיסטער קעסלמאן: וואס? אזוינע פאסקורדנע סקע-
באטשעס! זיי ווילן נאך ניט? פרעד! פרעד! (שרייט אריין אין
שאפ) פרעד!
פרעד: (קומט אריין צוזאמען מיט דזשעקא) וואס איז?
מיסטער קעסלמאן: (אויפגערגט) איר האט ביי
מיר גענומען הונדערטער! איר האט מיך רואנירט! אויב איר ווילט
ניט ארבעטן, זאל זיך אייער פוס דא ניט געפינען! ארויס פון מיין
שאפ! איך רוף באלד פאליציי און ארעסטיר אייך! איר גענגסטער!
איר אויסווארפן!
פרעד: (פארצווייפלעט, ווייסט ניט וואס צו ענטפערן) באם
יו סי...
דזשעק: (גיס אים א שטופ און זייט) העי יו!.. (ווענדעט
זיך צו מיסטער קעסלמאנע) מיט קיין סקעבס ווארפט מען זיך ניט

הינטיקע צייטן! ניט אזוי גרינג צו קריגן א סקעב... און ס'איז טא-
קע א שאנדע איצט צו סקעבן.
מיסטער קעסלמאן: (מאכט זיך מוט) ווער דארף
אייך? גייט אייך פון דאנען!
דזשעק: איר האט אונז געגעבן שטולן? א דאנק אייך
פאר די סימס! איצט זיצן מיר צוזאמען מיט די סטרייקער...
פרעד: (צו דזשעקא) העי, וואס די העל איז דים?
דזשעק: דו קענסט שטיין מיטן באם, אבער מיר וועלן
זיצן מיט די ארבעטער. די פערזענליכע, ביי גאלי, איז עי פין
סטיל... (דזשעק גיט א מאך מיט דער סיר און גייט אריין אין שאפ,
פרעד לויפט אים נאך)
מיסטער קעסלמאן: (צו גאטהעלף) געוואלד! דער
זיכסטרייק וועט מיך דאך טרייבן צום אָנזעצן! (כאפט זיך פארן
קאפ און ווענדעט זיך אין שאפ) געוואלד! וואס האט איר זיך אָנגע-
זעצט אויף מיר? (לויפט ארום אויפגערגט איבערן אפיס, פלוצלונג
לויפט ער צו צו דער סיר און נעמט שרייען) מיט ראָזן! מיט ראָזן!
מיסטער קעסלמאן: (לויפט אריין צעשראקן) וואס איז? וואס
קען איך טאן פאר אייך?
מיסטער קעסלמאן: (זוכט מיט די אויגן) גיב מיר
ניכער א שטול, א שטול... (ער כאפט זיך באם היינגער, מיט ראָזן
זוכט א שטול. זי וויל אריינגיין אין שאפ, ער רופט זיך צוריק)
מיסטער קעסלמאן: געבן אייך עפּשער אביסל וואסער?
מיסטער קעסלמאן: ניין! אים רוף אריין! סאָג-
שיינען, דעם טשערמאן! סאָגשיינען!...
מיסטער קעסלמאן: (מיט א פריילעך פאָנעט) מיסטער סאָג-
שיין! מיסטער סאָגשיין! מיסטער קעסלמאן וואָנטס יו!..
(עס קומט אריין סאָגשיין, איווא, עטלעכע ארבעטער און דזשעק.
זיי האלטן די שטולן הינטער זיך, ווי זיי וואָלטן געזעט)
מיסטער קעסלמאן: (פעסט) וואס האט איר צו זאָגן,
מיסטער קעסלמאן?..
מיסטער קעסלמאן: (צעטומלט, ציט די ווערטער)
לאָמיר זיך אוועקזעצן און... לאָ—מיר — — — (פרעד שטעלט
זיך אריין איר סיר. מיסטער קעסלמאן גיט זיך א כאַפ מיט קאָט)
ארויס פון דאנען! ארויס! (צו סאָגשיינען) נו מילע, אויב שוין
זיצן, ארבעט שוין, ארבעט! אַי, מיין קאָפ... (כאפט זיך פארן קאָפ).
(פאָרהאָנג)

טירן קלאפער

(א שטיפעריי אין איין אקט)

פערזאנען:

מייכל (אן אויסגעזאָרט אידל, קוים וואָס ער האָלט איין זיין נעשאָ-
מע אין זיך).

סערקע (מיכלס פרוי).

יונגערמאַן (א פאַרשלאָפּענער יאָלד).

באגלייטערן.

ריעל עסטמיטניס (גראַבבייכקער איד).

פערלער (איד מיט אַ בערדל).

איד מיט פּוּשקעס (טראַגט אַ שטריימל און אַ באָרד ווי
א רידל).

איד מיט אַ רענשיירם (טראַגט אַ קאָפּעלוש און אַ באָרד
ווי אַ בעזיס).

לענדלאָרד (א געזונטער בורלאַק).

(די סצענע קומט פאַר אין אַ הויז פון צוויי צימערן. אַ פאַרהאַנג
אין מיטן סטילס איבער דאָס הויז. באַס אַריינקומען, לינקס, איז איינ-
געאַרדנט אַן אַרימע קינד. אין דער צווייטער העלפט שטייט אַ טיש מיט
שטולן אַרום; אַ בעס, אַ שאַפּע, אַ לאַמפּ און אַנדערע קלייניקייטן.
מיכל שפּאַנט אַרום, בורטשעט עפּס אַ ניגל און פאַרהוסט זיך אַלע
וויילע. מיטאַמאָל דערהערט זיך אַ קלאַפּ אין טיר).

מייכל: מ'קומט שוין ווייטער. קאמאין! (לויפט צו, עפנט
די טיר. עס קומט אַריין אַ יונגערהאַנט און אַ באַגלייטערן).

יונגערמאַן: גוט מאָרגן!

מייכל: גוט מאָרגן, גוט מאָרגן! וועמען ווילט איר זען? ..

יונגערמאַן: קיין אונטערשייד ניט.

באגלייטערן: אייער ווייב, צי אייערע קינדער ...

מייכל: מיין ווייב (כאַפּט דעם אָטעם) קענט איר ניט זען,
ווייל זי איז נישטאָ. מינע קינדער קענט איר אויך ניט זען, ווייל זיי זי-
נען אויך נישטאָ. דעם איינציגן, וואָס איר קענט יאָ זען — איז מיך
אַליין. ווייל איך בין, דאכט זיך מיר, נאָך דאָ ...

יונגערמאַן: (האַלט די באַגלייטערן אונטערן אָרעם און
גייט ווייטער, צו דער פּראָנסטרום) אויב אַזוי, וועלן מיר זיצן דערוויי-
ל?

אַ פריילעכט

123

אכיסל און זיך אַפּרוען ... (גייען אריין אין פּראָנסטרום).

מייכל: וואָס מ'איר געוואָלט? ..

באגלייטערן: גאָרניט. אַזוי ...

מייכל: וואָס הייסט גאָרניט? נאָך גאָרניט האָט איר דאָך
געקענט אַריינקומען געקסטדאָך ...

יונגערמאַן: שוין געווען! ..

באגלייטערן: דאָרט איז אויך קיינער נישטאָ אין הויז ...

מייכל: וואָס הייסט? .. איך בין באַ אייך קיינער? ..

יונגערמאַן: איר פאַרשטייט ... מיר האָבן געוואָלט זען
אַלעמען ... צוזאַמען ...

באגלייטערן: (רעדט נאָך יעדעס וואָרט דעם יונגמאַן)
אייך, אייער פרוי, די קינדער ... נאָר אַזוי ווי זיי זיינען נישטאָ, —
איז מיינע: וועלן מיר שוין כאַפּן אַ שמועס מיט אייך אַליין ...

מייכל: אויב איר וועט רעדן איינציקווייז, וועל איך זיך עפּ-
שער קאָנען ספּראַווען מיט אייך. אָבער מיט ביידע? — ניט פאַר מיר
נע קויכעס! .. איך בין אַ שוואַכער מענטש ... איך לייך פון אַסטמע,
רומאַטיזם און ... איך האָב אויך אַ ווייב מיט קינדער, וועמען איך
דאַרף סופּאָרטן ...

יונגערמאַן: ווי איז אייער נאָמען, כ'בעט אייך? ..

מייכל: מיין נאָמען? אַמאָל האָב איך געהאַט זייער אַ גוטן
נאָמען. נאָר לעצטנס, אַז מ'אַרבעט ניט, מ'פאַרדינט ניט, איז פּרעגט
בעסער ניט. דער גראַסערימאַן, דער בוטשער, דער לאַנדרימאַן, זיי
אַלע ווילן ניט הערן און ניט וויסן פון מיין נאָמען ...
יונגערמאַן: (צעלאַכט זיך) מיר מיינען ... ווי הייסט
איר?

מייכל: ווי איך הייס? עך! ווען מ'זאָל מיך פאַלגן, ווי איך
הייס, וואָלט דער לענדלאָרד מיר שוין לאַנג אויסגעפאַרבט די ציי-
מערן ... מיין ווייב וואָלט איצט געווען אין הויז, און ניט דערלאָזט,
אַז יעדער נודניס זאָל קומען און מאַטערן אַזאַ שוואַכן מענטשן, ווי
איך ...

באגלייטערן: וואו איז דען אייער ווייב?

מייכל: מיין ווייב — לויפט אַרום. דאָ אַ גוטמאָרגן, דאָ אַ
גוט יאָר. אין איין טיר אַריין, פון אַ צווייטער אַרויס. איר הערט? (ער
פאַרצייט דעם פּאַס אויף די הויז) זי זאָגט, אַז די וועלט האָט אַזאַ

פאנים ווי איך: דער קוואר, אן בלוט, אן סייכל און... פלאנטערט זיך אונטער די פיס... לויפט זי דאס דעריבער ארום איבערמאכן די וועלט.

יונגער מאן: אזוי, אזוי?!

באגלייטערן: (צופרידן) טאקע?

מיכל: טאקע... אזוי!..

יונגער מאן און באגלייטערן: (צוואנען) אויב אזוי, האבען מיר טאקע פאר אייך א פלאן. פאסט איין ס'פעקל מיט'ן פלעקל און פארט וואו אלע גוטע און פרומע אידן פארן. — אין הייר ליקן לאנד, ערעדאסראעל...

מיכל: נו, און א לעבן מאכט מען דאָרט?..

באגלייטערן: א פראגע — לעבן... אלע ווייסן, אז אפילע צו שטארבן אין ערעדאסראעל איז בעסער, ווי דאָ צו לעבן!.. מיכל: פאָרט אייך געזונט, אויב איר ווילט! איך בין שוין האלב-פארטיק דאָ, אין אמעריקע...

(עס דערהערט זיך א קלאפ אין סיר. מיכל לויפט עפענען. יונגערמאן און באגלייטערן שמועסן צווישן זיך).

ריעל עסטטייטניק זעצט זיך צו לעבן פאָרל און באווייזט זיך א מאָפּ. פערדלער: (קומט אריין מיט א קערבל אריף די הענט) א גוט מאָרגן!

מיכל: א גוטן מאָרגן! אזוי לאַנג ווי ס'קאָסט נאָר קיין געלט ניט...

ריעל עסטטייטניק: (קוקט איבערראשט) פער-פע... דאָס זייט איר דאָ? אזוי?.. דאָס זייט איר?.. אויב אזוי, טאָ נאָט אייך שוין פאר איין וועגנס אויך א שאַלעם-אלייכעם!

מיכל: (כאַפט זיך באַ דער האַנט פון דעם שווערן האַנט-דרוק) ניין. דאָס איז ניט איך! דאָס איז בלוז מיין בינטל ביינער! מיך אליין קענט איר געפינען אין א צענדליק שעפער. צו עטלעכע פונט אין א שאַפּ... (פאָרהוטט זיך).

ריעל עסטטייטניק: (צעלאַכט זיך און די פאָלדן קייך-לען זיך איבער זיין בויך) הע, הע, הע, אזוי?.. און וואָס קאָסט אייך דאָ רענט?..

מיכל: וואָס איז דער אונטערשייד? איר וועט עס מיר דען מאַכן ביליקער?..

ריעל עסטטייטניק: (שפּאַנט צו דער פּראָנסירוס און

באַטראַכט די צימערן) כ'מין... ס'איז אינטערעסאַנט צו וויסן... מיכל: (רוקט אַריין די פינגער אונטער די שלייקעס) ווי איר קוקט זיי אָן, קאָסט דאָס אלץ מיט אַנאַנדער — גאָרניט... ריעל עסטטייטניק: גאָרניט? איר מיינט, טאָקע נאָר גאָרניט?

מיכל: טאָקע נאָר, נאָר, נאָר גאָרניט... וואָרים, אז מ'צאָלט גאָרניט — קאָסט גאָרניט. און אַרויסשטעלן מיין ווייב פון די רומס, — איז ווי אַרויסשטעלן אין שפיגל א צונג. מ'מוז זי גלייך אַרייַן נעמען צוריק אין מויל אַריין... (צעלאַכט זיך מיט אַ גראַב גער לעכטער) נו, האָב איך ניט געטראָפּן! (שפּאַנט אין פּראָנסירוס אַריין. מיכל גייט אים נאָך). כ'האָב געמיינט, איר וועט באַ מיר קויפּן אַ לאַט, בוינען אַ הויז און אַליין ווערן אַ לענדלאַרד... מיינער אַ לאַט... (ווענדעט זי צו אַלעמען) איז אַ באַרגן דאָס געלט אַפילע אויף קארטע...

מיכל: אויב אזוי, טאָ לייגט זיך געזונטערהייט... (עס דערהערט זיך אַ קלאַפּ אין סיר. מיכל לויפט עפענען. דער ריעל עסטטייטניק זעצט זיך צו לעבן פאָרל און באווייזט זיך אַ מאָפּ). פערדלער: (קומט אַריין מיט אַ קערבל אַריף די הענט) אַ גוט מאָרגן!..

מיכל: אַ גוטן מאָרגן! וואָס ט'איר געוואָלט?.. פערדלער: (נעמט גלייך אויסרעכענען זיין צעסל סכורע און צעלייגט דאָס אויפן טיש). סאָם פאַר קאָקערומשעס! סאָם פאַר וואַנצן! סאָם פאַר מיין! סאָם פאַר פליין! סאָם פאַר מאַסקיטאָס! סאָם פאַר... (נעמט וואָרפן די סכורע צוריק אין קערבל). פאַר זיך! פאַר זיך!.. נעמט עס אייך געזונטערהייט! באַ מיר אין הויז קענען זיך די מיין מיט די קאָקערומשעס שטאַרבן פון הונגער... זיי דאַרפן ניט האָבן קיין סאָם דערצו... פערדלער: (דערהערט רייד אין פּראָנסירוס). אָבער איך, איך אליין דאַרף דאָך מאַכן אַ לעבן...

(עס קלאַפּט ווידער אין סיר. מיכל לויפט עפענען. דער פערדלער גייט אַריין אין פּראָנסירוס און ווייזט דאָרט זיין סכורע. עס קומען אַריין דער איד מיט די פושקעס און דער איד מיטן רעגן-שירס).

איד מיט די פושקעס: א גוטן מארגן איך! ..
 ואיד מיטן רעגן-שירם: א גוטן יאָר איך! .. מיר
 זיינען אידן און מיר זוכן אידן... און ווען מיר האָבן געהערט, אז דאָ
 רעדן אידן, — זיינען מיר אריין צו אידן! ..
 איד מיט דער פושקע: איר פארשטייט? מיר האָבן
 געמיינט, אז דאָ איז א מיטינג, האָבן מיר געוואלט מאַכן אן אפיל
 פאר א יעשיווע...
 איד מיטן רעגן-שירם: אויך פאר א קאלע און...
 פאר יעסוימים...

מיכל: עפשער דארפט איר א כאַסן פאר אַט דער קאלע?
 איד מיט דער פושקע: (גלעט זיך די באַרד). א
 כאַסן קען זי קריגן. אָבער נאָדאָן מוז זי שאַפן... איך זע, אז ביי
 איך איז פאראן א פיינער פלאַץ אויפצוהיינגען א פושקע... טא-
 קענן, ווי קען עס נאָר זיין נאָר א אירישע הויז אָן א פושקע? ..
 (נעמט אַרויס פון קעשטע א האַמער מיט שוועקלאַך און ביידע
 נעמען זיך אַנצוקלאַפן א פושקע)

מיכל: (כאַפט זיי פאַר די הענט). הערט איר? איר מענט
 זיך היינגען וואו איר ווילט, נאָר ניט ביי מיר אין הויז! .. ווען מין
 הייב דערזעט אַזא פושקע ביי איר אויף דער וואנט, היינג איך ביי איר,
 אַט דאָ, אויפן סילינג...

איד מיטן רעגן-שירם: (צום איד מיט דער פוש-
 קע). מילע נו, לאַמיר אריינגיין א קוק טאָן, וואָס מ'קען אַזוי מאַכן
 ביי אידן...

(מיכל האָט זיי געוואלט צוריקהאַלטן און ניט לאָזן גיין אין
 פראָנט-רום. אָבער דערביי דערהערט זי ווידער אַ קלאַפּ אין טיר. מיכל
 בלייבט שטיין א ווילע אין אַ פאַרלעגנהייט און לאָזט זיך צו דער טיר.
 אין פראָנט-רום ווערט דערוויל אַ גאַנצער מאַרק. דער איד מיט די
 פושקעס ווייזט אַלעמען אַ פאַפיר און זיי קוקן אַריין. עס קומט אריין
 סערקע).

מיכל: (צעשראָקן). דאָס ביסטו, סערקע? ..
 סערקע: זעסט דאָך, אז דאָס בין איך... אָבער ווער זיינען
 דאָס די אַלע דאָרט אין פראָנט-רום? (כאַפט אַ קוק דורך דער פאַרהאַנג
 פון טיר). וואָס איז דאָ א יאָרד? א מיטינג? ..
 מיכל: אַי-נו, ווייז דו אַ קונץ און ווער פון זיי פאַמיר! איך,

מיט מין קויעך, קען דאָס ניט באַווייזן! (צעהוסט זיך). מ'האַט מיך
 גאַרניט געפרעגט און זיך צעזעצט, ווי אין אַ פאַרק!
 סערקע: (פאַרקאַשערט די אַרבל) און ווער זיינען זיי? ..
 מיכל: וויינער פאַרקויפט לאַטס, איינער פאַרקויפט ערעץ-
 איסראַעל ערד, צוויי משולאָכים, און נאָך אַ פאַר סטאַם געשפּטס-
 לייט... ווען זיי האָבן מין אַסטמע, וואָלטן זיי ניט געקראָכן אויפ'ן
 פערטן פלאַך...

סערקע: האָסט דאָ געמאַכט אַ כאַזער-שטאַל אין הויז!
 צו וואָס האָסטו זיי אריינגעלאָזט? ..

מיכל: וואָרעם זיי האָבן מיך דען געפרעגט? ..
 סערקע: (לויפט צו צום פענצטער און שרייט אויס) יוהו!..
 מיסטער קאַרפּ! .. מיסטער קאַרפּ! .. יע, דעם לענדלעך! .. זייט
 זיך מאַטריעך און קומט גלייך אַרויף צו מיר! .. (צו מיכלען) אַט
 וועל איך זיי באַלד ווייזן, ווער עס איז דער באַלעבאָס פון דער הויז...
 לענדלעך אַרד: (גיס האַסטיק אַן עפּן די טיר) וואָס איז
 דאָ געשען, וואָס? ..

סערקע: (גיס מיכלען אַ שטופּ אַוועק אָן אַ זייט) דאָס
 זיינען די טענענטס פון אייערע אַנדערע הייזער מיר געקומען זאָגן.
 אז איך זאָל אייך ניט צאָלן קיין רענט... דאָס האָבן זיי איצט אַ
 מיטינג. באַשלאָסן צעוואַרפען אייערע הייזער און... קאָפּוט, מיט-
 טער קאַרפּ! ..

לענדלעך אַרד: (אויפגערעגט) וואָס? זיי וועלן מיר צע-
 וואַרפן מיינע הייזער? (לויפט צום פענצטער און שרייט אַרויס)
 מאַי! .. מאַי! .. שיק אַרויף אַהער די פאַליס! גיכער! ..
 (די אידן אין פראָנט-רום אַרגומענטירן דערוויל. סערקע ווינקט
 שפאַטיק צו מיכלען. ער מיכל, שטייט צעשראָקן, דער לענדלעך שטייט
 אין טיר און וואַרט אויף דער פאַליצי).

סערקע: (שפאַסט) הערסט אַ מאַיסע, זיי וועלן מיר זאָגן,
 צי אי זאָל יאָ צאָלן רענט, צי ניט? ..

לענדלעך אַרד: (באַגעגנט די פאַליצי) אַט אַזוי! .. (נעמט
 דעם פאַליסמאַן ביי דער האַנט) אַט די כעוורע האָט איצט באַשלאָסן
 אַרונטערצוואַרפן מיינע הייזער. איך וויל דעריבער, אז דו זאָלסט זיי
 אַלעמען גלייך אַרעסטירן...

פאַליסמאַן: (גיס מיטאַמאָל אַן עפּן דעם פאַרהאַנג און

אלע ווערן צעשראָקן) פארנעמט זיך! ניכער! .. קומט אין פאָליס-
סטוישאָן! אונטן ווארט שוין פאר אייך א גרויסער וואָגן! .. מען וועט
אייך ווייזן, ווי צו מאַכן קאָנספיראציעס קעגן אַזעלכע לענדלאָרדס ווי
מיסטער קארפ! ..

ל ע נ ד ל אָ ר ד: דאָט'ס רייט! .. דאָט'ס רייט! ..
(פאָליסמאַן נעמט זיי אַלעמען וואָרפן פון הויז. לענדלאָרד לויפט
אַרויס אַ צופרידענער).

ס ע ר ק ע: (קייקלט זיך פאַר געלעכטער) אַט אזוי! זאָלן זיי
אויך אַמאָל פאַרוואַכן דעם טאָם פון ווערן אַרויסגעשטעלט אין גאָס! ..
ט י כ ל: (אויך צופרידן) סערקע, טייערע, אַזא יאָר אויף מיר
ווי מען קען זיך עס פאַרלאָזן אויף דיר! .. האַלעוואַי ביסטו נאָר אַלע-
מאָל אין הויז און ... פונדעסטוועגן, רעכנ איך, אַז דו זאָלסט בעסער
פאַרמאָכן די טיר. וואָרים ער קען נאָך צוריק אַריינקומען בעטן רענט,
אַדער נאָר פאַר איינוועגנס אונז אויך אַרויסשטעלן ...

ס ע ר ק ע: (לאַכנדיק) ער וועט שוין איצט ניט קומען! און
אויב אַפילע יאָ, וועלן מיר זיך שוין אַן איינע געבן מיט אים. פאַר-
שטייט? אויף אַרויסצוואַרפן דעם נאַרבעדזש, האָב איך אים טאָ-
קע גערופן, אָבער אויף אים אַליין אַרויסצוואַרפן — וועל איך זיך
שוין אַליין ווי ניט איז ספּראַווען ... לאָז שוין דאָס איבער צו מיר! ..
(מיכל לאַכט, צעהוסט זיך און גיט סערקען די האַנט).

(פאַר האַנג).